

hungarológiai hírlevél

*Bulletin of Hungarian Studies
Bulletin d'Études Hongroises
Bulletin der Hungarologie*

Tartalom

Tájékoztatók

Giay Béla: Hungarológiai tankönyv- és jegyzetkiadási program ...	3.....
Basa Molnár Enikő: American Hungarian Educators' Association ...	8.....
Tájékoztató a kolozsvári és a bukaresti magyaroktatásról	11.....
Expolingva Budapest - The Hungarian Language in the World	13.....
Nemzetközi Hungarológiai Szimpozium - Budapest	15.....
Mátyás-konferencia - Maribor	18.....
Dippold Péter: Válogatás a Magyarságkutató Intézet archívumából	20.....
Magyar lektorok és vendégtanárok (1990/91)	29.....
A HONT új tagjai	32.....

Dokumentumok

Emlékeztető a Hungarológiai Tanács üléséről (1990. május 3.) ...	35.....
A FIPLV új tagja: a HONT	49.....
Recommandations adoptées à l'unanimité par le Colloque européen des Centres de Hungarologie	50.....
Emlékeztető a HONT választmányi üléséről (1990. október 18.) ...	52.....
A hungarológia szak tantárgyi követelményei Jyväskylä-ben	59.....

Beszámolók

A Barcelonai Katalán Magyar Kulturális és Baráti Egyesület tevékenységéről	63.....
Antonyina Guszкова: Finnugor Tanszék a moszkvai egyetemen	71.....
Szarka László: Magyar Történészek II. Tudományos Találkozója ...	73.....
Lektorai tanácskozás - Budapest (1990. augusztus 24.)	75.....
Bundula István: Szárhegy	77.....

Hírek	78.....
-------------	---------

Megjelenik negyedévenként

1990. 3-4. szám

HUNGAROLÓGIAI HÍRLEVÉL

a Hungarológiai Tanács, a Nemzetközi Hungarológiai Központ és
a Hungarológus Oktatók Nemzetközi Társaságának tájékoztatója

Megjelenik negyedévenként

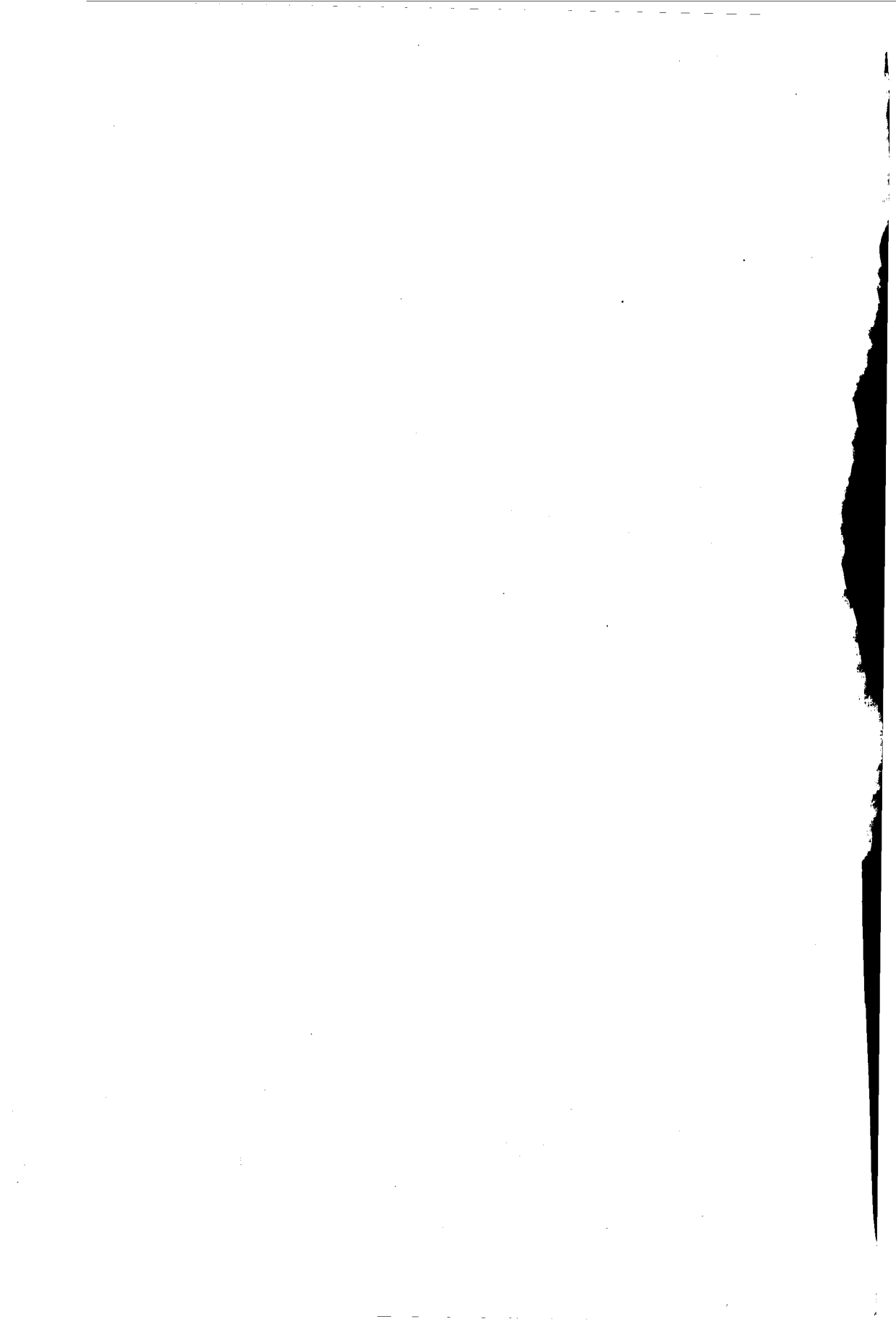
Szerkesztőbizottság:

Köpeczi Béla	főszerkesztő
Giay Béla	felelős szerkesztő
Dr.Kissné Papp Margit	
B.Nádor Orsolya	

HU ISSN 0865-0268

Felelős kiadó: a Nemzetközi Hungarológiai Központ igazgatója
Készült: 400 példányban

Készült az Oktatáskutató Intézet sokszorosítóüzemében.

Tájékoztatók

HUNGAROLÓGIAI TANKÖNYV- ÉS JEGYZETKIADÁSI PROGRAM

a külföldi egyetemeken folyó magyaroktatás

számára (1991-1995)

(Javaslat)

I. Bevezetés

A magyar mint idegen nyelv és a hungarológiai ismeretek felsőfokú oktatásának régi gondja, hogy nincsenek megfelelő számban színvonalas tankönyvek és jegyzetek. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az oktatóhelyek többsége személyi, szakmai vagy pénzügyi okok miatt nem képes létrehozni önerőből a saját igényeinek megfelelő tankönyveket és jegyzeteket. A Magyarországon forgalomban lévő szakkönyvek és jegyzetek többsége szemléleti, tartalmi, információs vagy nyelvi okokból elavult, tehát alkalmatlan az oktatásban való felhasználásra. Különösen súlyos a helyzet a magyar mint idegen nyelv oktatásában: a legtöbb helyen szegényes a választék, és a külföldi feltételek között többnyire nem alkalmazható tankönyvekből kénytelenek a lektorok tanítani. A rendszerváltás kapcsán még inkább érezhető a helyzet tarthatatlansága: a sok helyen forgalomban lévő jegyzetek olyan Magyarország-képet közvetítenek, amely már nem létezik, vagy jelentősen megváltozott.

Ahhoz, hogy a magyartanítás korszerű legyen, a nemzetközi szintéren versenyképessé válhasson és kielégítse a növekvő érdeklődést, az szükséges, hogy a tananyagok magyarországi támogatással, a külföldi egyetemek közreműködésével és az érintett szakemberek bevonásával készüljenek el.

Nemzetközi kulturális jelenlétünk biztosítása, valamint a korszerű, más országok számára befogadható Magyarország-kép kialakítása érdekében halaszthatatlan feladat, hogy a hungarológia-oktatás tankönyvei és jegyzetei még a XX. században elkészüljenek.

II. Hungarológiai tankönyv- és jegyzetprogram

1. A hungarológia-oktatás tankönyv, jegyzet és oktatási segédanyag ellátottsága

1.1. A magyar tanszékeken és lektorátusokon a hungarológia oktatása igen változatos céllal és formában folyik. Az egyes oktatási formák (nemzetiségi fősza, nem nemzetiségi fő- és melléksza, kötelező vagy fakultatív magyar nyelvoktatás) tankönyv- és jegyzetellátottságának a helyzete nagyon változó.

1.2. A nemzetiségi magyar tanszékek részben, illetve teljes egészében a magyar tudományegyetemek bölcsészkarai vagy a pedagógiai főiskolák számára rendszeresített tankönyveket és jegyzeteket használnak.

Egyes Magyarországon kiadott jegyzetek felhasználásának azonban több helyen szakmai vagy pedagógiai korlátai vannak (más előképzettségi szint, eltérő tantárgyfelosztás és óraszám stb.).

- 1.3. A nem nemzetiségi oktatóhelyeken a hallgatók előképzettségének, ill. nyelvtudásának hiánya miatt a fenti jegyzetek felhasználása még problematikusabb, sőt az esetek jelentős részében teljesen lehetetlen. Tartalmilag túlzottan részletezőek, a külföldiek számára sok értelmetlen vagy felesleges információt tartalmaznak, nyelvi nehézségi fokuk pedig nem mérhető a hallgatók nyelvtudásához. Helyi kiadású jegyzetek csak elvétve, kevés oktatóhelyen készülnek.
- 1.4. A magyar lektorátusokon használt magyar nyelvkönyvek nem az egyetemi oktatás igényeit szem előtt tartva készültek, az a néhány nyelvkönyv pedig, amiről szó van, mind szemléletileg, mind módszertanilag korszerűtlen. Ilyen körülmények között a nyelvi- és a szakmai képzés összehangolása, koncentrációja szinte lehetetlen, ami csökkenti az oktatás hatékonyságát. Teljesen hiányoznak a szakirányú nyelvi jegyzetek és oktatási segédanyagok.
2. A hungarológiai tankönyvekre, jegyzetekre, valamint az oktatási segédanyagokra vonatkozó főbb szakmai és módszertani elvárások *

A program megvalósítása során végig figyelembe kell venni azt a ténytet, hogy ezek a tankönyvek és jegyzetek alternatív jellegűek legyenek, választékot kínáljanak, hogy az egyetemek szuverén módon dönthessenek arról, hogy mit hogyan kívánnak felhasználni az oktatásban. A különféle igények jobb kielégítése érdekében a tananyagokat modulrendszerben kell elkészíteni, az anyagot számítógépre kell vinni, hogy onnan tetszés szerinti tematikai összeállításban és terjedelemben lehívhatók legyenek.

2.1. A szaktárgyi tankönyvek és jegyzetek

- a magyar tudományos eredményekkel lépést tartó ismeretanyagot közvetítsenek;
- az adott szakterület eredményeinek bemutatásában legyenek tárgyi-lagosak és mértéktartóak: vegyék figyelembe az európai összefüggéseket, valamint alkalmazkodjanak a különböző nemzeti értékrendszerekből fakadó eltérésekhez;
- használják ki a komparatív megközelítésből adódó előnyöket, példanyagukat erre való tekintettel válasszák meg;
- információs szintjük alkalmazkodjon a külföldi magyartanítás lehetőségeihez és elvárásaihoz;

* A tankönyvprogram elméleti kidolgozása a IS-4/5 kutatási program keretében végzett felmérés eredményein alapul. /L. Giay -Lengyel -B.Nádor: A hungarológia külföldi egyetemi oktatásának rendszerváltozatai. 1989, 100 p. kéziratban./

- vitás tudományos kérdésekben a szerző(k) álláspontjáról eltérő, vagy azzal ellentétes nézetekről is tájékoztassanak, kerüljék a dogmatikus, voluntarista megfogalmazásokat;
- vegyék figyelembe a hallgatók előképzettségének, nyelvtudásának a szintjét;
- valósítsák meg a tantárgyi koncentráció, a fokozatosság és a következetesség követelményét;
- tartalmazzanak bőséges illusztrációs anyagot, az ismeretek feldolgozásában változatos didaktikai módszerekre építsenek.

2.2. A nyelvkönyvek

- releváns nyelvi anyagot tartalmazzanak;
- valós kommunikációs igényeket elégítsenek ki;
- a készségkialakítás- és fejlesztés területén legyenek differenciáltak;
- legyenek szakaszos felépítésűek, járuljanak hozzá a nyelvi és a szaktárgyi képzés koncentrációjának megteremtéséhez;
- modulrendszerben épüljenek fel;
- a nyelvtani anyagot funkcionális, illetve kontrasztív szempontok figyelembevételével mutassák be és dolgozzák fel;
- a lexikai anyag tükrözze a gyakorisági szempontokat és a szakirányú képzéssel összefüggő speciális igényeket;
- változatos tipográfiával, színes fényképek és rajzok felhasználásával készüljenek és könnyen kezelhetők legyenek.

2.3. A szaktárgyi jegyzetek és a nyelvkönyvek a különböző nyelvterületek igényeinek megfelelően cserélhető, többnyelvű általános, illetve szakszóanyagot is tartalmazzanak.

3. A hungarológiai tankönyvek, jegyzetek és szemléltető anyagok főbb típusai

3.1. Nyelvtanítási anyagok

- nyelvkönyvek (kezdő, haladó, filológiai szakirányú),
- munkafüzetek,
- tesztlapok,
- gyakorlati nyelvtan,
- tanári kézikönyv;

3.2. Szaktárgyi anyagok

- szaktárgyi jegyzetek,
- szöveggyűjtemények,
- példatárak;

3.3. Szemléltető anyagok

- diasorozatok,

- képsorozatok,
- táblázatok, grafikonok, stb.
- videofilmek,
- hanganyagok;

4. Tankönyv- és jegyzetstruktúra

4.1. Nyelvtanítási anyagok

- kezdő nyelvkönyv (20 lecke)	terjedelem: 200 oldal
- haladó nyelvkönyv (20 lecke)	terjedelem: 200 oldal
- filológiai szakirányú nyelvi jegyzet
(30 lecke)	terjedelem: 250 oldal
- munkafüzet kezdőknek	terjedelem: 80 oldal
- munkafüzet haladóknak	terjedelem: 100 oldal
- tesztlapok kezdőknek	terjedelem: 50 oldal
- tesztlapok haladóknak	terjedelem: 60 oldal
- gyakorlati nyelvtan	terjedelem: 250 oldal
- tanári kézikönyv	terjedelem: 150 oldal

4.2. Szaktárgyi jegyzetek

- magyar irodalomtörténet (összefoglaló)	terjedelem: 250 oldal
- magyar nyelvészet (komplex jegyzet)	terjedelem: 250 oldal
- a magyar nép története (összefoglaló)	terjedelem: 250 oldal
- magyar művelődéstörténet (összefoglaló)	terjedelem: 250 oldal
- bevezetés a hungarológiába	terjedelem: 150 oldal
- országmismeret (komplex jegyzet)	terjedelem: 150 oldal

4.3. Szöveggyűjtemények

- magyar irodalmi szöveggyűjtemény I.
(a kezdetektől a XIX. századig)	terjedelem: 250 oldal
- magyar irodalmi szöveggyűjtemény II.
(a XIX. századtól a XX. század közepéig)	terjedelem: 200 oldal
- nyelvemlékek	terjedelem: 150 oldal
- nyelvészeti tanulmányok (cikkgyűjtemény)	terjedelem: 200 oldal
- stilisztikai szöveggyűjtemény	terjedelem: 150 oldal
- történelmi szöveggyűjtemény	terjedelem: 250 oldal
- országmiszereti szöveggyűjtemény	terjedelem: 150 oldal

5. A tankönyvek, jegyzetek elkészítésének főbb szervezési, pénzügyi kérdései

- 5.1. A tankönyv- és jegyzetkiadás szervezésére az egyetemek oktatóiból, az érintett intézmények, szervezetek képviselőiből és a hazai, illetve külföldi hungarológus szakemberekből nemzetközi szerkesztőbizottság, illetve az egyes tantárgyi kérdések kidolgozására és

megvitatására szakcsoportok alakulnak. A szerkesztőbizottságot a Művelődési és Közoktatási Minisztérium bízta meg. A szakcsoportok tagjait a szerkesztőbizottság kéri fel.

- 5.2. Az egyes tankönyvek, jegyzetek megírására szóló megbízást egyéni felkérés vagy pályázat útján lehet elnyerni. A pályázatokat a szerkesztőbizottság felkérése alapján létrehozott szakmai zsűri bírálja el.
- 5.3. A kiadási program megvalósításához a Minisztérium hozzon létre pénzügyi támogatási alapot. Előzetes becslések szerint ehhez 1991-1995 között mintegy 20-25 millió forint (évi 4-5 millió forint) szükséges.
- 5.4. A szervezés koordinálására, a pénz kezelésére a Nemzetközi Hungarológiai Központ kapjon megbízást.
- 5.5. A tankönyvek, jegyzetek megjelentetésére a Minisztérium a szerkesztőbizottság ajánlása alapján hirdessen versenypályázatot.

6. Az előkészítés és a kiadás ütemezése

a kiadási program tervezetének megtárgyalása
Határidő: 1990. VIII-XII.

a szerkesztőbizottság kinevezése
Határidő: 1991. I. 15.

a szakbizottság felkérése
Határidő: folyamatos

a pályázat megjelentetése
Határidő: 1991. IV. 1.

a pályázatok elbírálása
Határidő: 1991. VII. 31.

a megbízások és felkérések kiadása
Határidő: 1991. IX. 15.

a kiadási terv elkészítése
Határidő: 1991. X. 1.

a beérkezett művek elbírálása, kísérleti kipróbálása,
kiadásra való előkészítése és kiadása
Határidő: 1992-1995 között folyamatosan

American Hungarian Educators' Association

The American Hungarian Educators' Association (AHEA) is a professional and scholarly organization devoted to the teaching, dissemination and research in Hungarian culture - history, folklore, literature, language, fine arts, music and scientific achievements. Through annual conferences and its newsletter, the American Hungarian Educator, it seeks to provide an opportunity for those interested in Hungarian Studies and Hungarian Heritage to further these interests. The Conferences provide a forum for scholarly addresses and an opportunity for workshops or discussion groups devoted to topics of special interest.

The AHEA actively supports ethnic and bicultural programs to broaden American and Canadian awareness of Hungarian contributions to our civilization, as well as to deepen the appreciation for Hungarian culture among ethnic Hungarians and others. Therefore, the AHEA encourages both the maintenance of Hungarian language and studies in English. It uses English as the primary language of communication, but is committed to bilingualism.

The AHEA works with American and Canadian groups in furthering its aim of making Hungarian culture more widely known; it also works with Hungarian and other European educational and cultural associations and groups when such cooperation advances the goal of a free and lively intellectual exchange, and serves the interests of a living and developing tradition of Hungarian culture.

Activities and Projects

Liaison for the Smithsonian Institution 1976 Festival of American Folklife and the Hungarian participants in this festival.

Presented Position Papers to and testified before the President's Commission on Language and International Studies on language and culture maintenance, weekend schools, and related programs, 1978-79. (Copies of

the testimony available from ERIC).

Sponsored Symposium on Transylvania, Kent State University, 1979.

Participated in Conference on Ethnic Recordings in America, Library of Congress Folklife Center, 1977.

Participated in seminars and workshops of the National Council for Accreditation on Teacher Education.

Participated in a Round Table discussion on ethnic literature in the United States, American Council for the Teaching of Foreign Languages, 1979.

Participated in Workshops on Computers and Language Teaching, ACTFL, 1979.

Participated in International Conference on Archival Automation, University of Maryland, 1980.

Participates in State Department briefings.

Supports Special Sessions and Discussion Group on Hungarian Literature at the Modern Language Association meetings.

Supplies information on Hungarian related matters, Hungarian studies and courses at American and Canadian universities, Hungarian folklore groups, Hungarian ethnic recordings, etc. to various inquiries, from both governmental and private agencies.

Papers delivered at the Conferences of the AHEA have been deposited in the Library of Congress and made available to the ERIC data bases on request.

A selection of papers of the 1977 Conference was published in the Canadian American Review of Hungarian Studies.

Besides publishing the American Hungarian Educator and sponsoring annual conferences, the AHEA supports.

Publications

through a special fund established in 1980 from donations for the purpose

Journals

such as Hungarian Studies Newsletter, Hungarian Studies Review and others concerned with relevant topics through consultation, editorial work and similar means

Conferences

such as the symposia of the American Hungarian Folklore Centrum; Dutifa conference on Hungarian Culture; University Symposium on the Effects of the Hungarian Revolution of 1956 at Brooklyn College; The Culture of Hungarians: a Symposium.

The Conferences of the AHEA have provided opportunities for both formal addresses and workshops or round table discussion on Hungarian topics.

Works Closely With

American Hungarian Folklore Centrum

The AHFC is a division of the AHEA established for the purpose of disseminating Hungarian folk culture in North America

American Association for the Study of Hungarian History

The AASHH organizes panels at annual conferences and works with the AHEA to advance Hungarian studies

American Hungarian
Educators' Association
P.O. Box 4103
Silver Spring, MD 20904

Tájékoztató a kolozsvári és bukaresti magyaroktatásról

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium meghívására 1990. augusztus 1-5. között Magyarországon tartózkodott Péntek János, a kolozsvári és Molnár Szabolcs, a bukaresti magyar tanszék vezetője. Látogatásuk alatt megbeszéléseket folytattak a művelődési tárca, a Nemzetközi Hungarológiai Központ, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Magyarságkutató Intézet, az Irodalomtudományi Intézet munkatársaival, valamint a Hungarológiai Tanács elnökével. A megbeszélések során a két tanszék helyzetéről a következő tájékoztatást adták:

Bukarest: A tanszéket Molnár Szabolcs és Murvai Olga egyetemi docensek, valamint a Magyarországról kiküldött vendégtanár alkotják. A magyar nyelvi képzés eddig "B" szakos formában, 6-7 fős létszámmal történt. Ez a megoldás azonban nem volt sikeres. A hallgatóknak még másodévben is nehézséget okozott a magyar beszéd.

1990-től a tanszék önállósodott és az Oktatási Minisztérium engedélyezte számára az "A" szakos képzés megkezdését, 20 fős keretszámmal. A 20 helyre 19-en jelentkeztek; közülük 14-en, 10 román és 4 magyar fiatal felelték meg a felvételi vizsgán, tehát a tanév velük kezdődik meg. Az "A" szakos képzéshez a tanszéknek mindenképp a magyar vendégoktató jelenlétére, a közelmúltban tönkretett tanszéki könyvtár újjáélesztésére és a hallgatók magyarországi részképzésének megszervezésére van szüksége.

A bukaresti tanszék a temesvári egyetemen is kezdeményezte magyar szak indítását. Az egyetem vezetői felkarolták a javaslatot, és az Oktatási Minisztérium engedélyével 7 fős keretszámmal meghirdették a képzést, amely azonban jelentkezők hiányában nem indulhatott el. A temesvári egyetem továbbra is nyitott a magyar nyelvi képzés iránt és szívesen fogadna magyar lektort.

Kolozsvár: A tanszék az elmúlt évtized elsovasztó tendenciája miatt (7 nappali és 8 levelező tagozatos hallgatót iskolázhattak be évfolyamonként) mélypontra került. Körülményeik ez évtől kezdve lényegesen megváltoztak.

41 főt vettek fel nappali tagozatra és 25-re emelkedett a levelező tagozatos hallgatók száma. Rajtuk kívül 11 mellékszakos hallgató is tanul a tanszéken.

A magyar szakon újra bevezették a "Magyar művelődéstörténet" és "A magyar nép története" című tárgyak oktatását, valamint visszatértek az 5 éves képzési időkhöz.

Figyelemre méltó új vállalkozás a magyar néprajz szak elindítása, amely lényegében átvette az Eötvös Loránd Tudományegyetem néprajz szakának tanrendjét.

Az elmúlt évtizedek alatt sikerült megőrizni a mintegy 30 ezer kötetes tanszéki könyvtárat, amelyet az Országos Széchényi Könyvtár, a Nyelvtudományi Intézet és a Budapesti Közgazdasági Egyetem segítségével szerény mértékben fejlesztettek ki. Ennek ellenére jelentős hiányok keletkeztek, pl. a filozófiai kiadványok területén. Ezeket a közeljövőben megpróbálják pontosan felmérni.

A tanszék Magyarországtól elsősorban legújabbkori magyar irodalommal foglalkozó vendégtanár kiküldetését, a könyvtár hiányainak pótlását és a hallgatók részképzése történő fogadását igényelné.

Péntek János és Molnár Szabolcs a művelődési tárcától, valamint intézményeitől ígéretet kapott a kért támogatás megadására.

EXPOLINGVA BUDAPEST

The Language Fair in Central Europe

Közép-európai Nyelvi Vásár

September 12-16 1990.

1990. szeptember 12-16.

CONFERENCE PROGRAMME

KONFERENCIAPROGRAM

Wed 12 th The Hungarian Language in the World
4 p.m.

Moderator Béla Gaiy Director
International Center of Hungarian Studies, Budapest

Participants Prof. Miklós Magyar
Sorbonne University/Paris III, Paris
Prof. László Ódor Ambassador, Bern

Conference language: Hungarian, with English translation

1. The role of the Hungarian language in the European communication processes and the spread of Hungarian in the world
2. Some important features of the structure and aspect of the Hungarian language - Finno-Ugrian and European characters
3. The institutional system of teaching and spreading the Hungarian language abroad
4. The characteristic of teaching Hungarian as a foreign language (means and methodological practice)

12. szerda A magyar nyelv a világban
16 óra

Moderátor Gaiy Béla igazgató
Nemzetközi Hungarológiai Központ, Budapest

Résztvevők Magyar Miklós professzor,
Sorbonne, Paris III. Párizs
Ódor László nagykövet, Genf

A konferencia nyelve: magyar, angol tolmácsolással

1. A magyar nyelv ismertsége és elterjedtsége, szerepe az európai kommunikációs folyamatokban

2. A magyar nyelv néhány fontosabb szerkezeti és szemléleti sajátosága - finnugor jelleg és európaiság
3. A magyar nyelv megismertetésének és oktatásának külföldi intézményrendszere
4. A magyar mint idegen nyelv oktatásának jellemzői (eszközrendszer és módszertani gyakorlat)

NEMZETKÖZI HUNGAROLÓGIAI SZIMPOZION

BUDAPEST

1990. október 18-19.

1990. október 18. (csütörtök)

A magyar mint környezeti nyelv diszciplináris és
oktatási kérdései

Kezdetre: 9 óra

Helye: TIT Stúdió, földszinti klubterem

Előadások

Elnök: Fábián Pál

Gay Béla /Nemzetközi Hungarológiai Központ, Budapest/:

A magyar nyelv oktatásának változatai (Gondolatok a diszciplinaritásról)

Horváth Mátyás /Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai

Kutatások Intézete, Újvidék/: A magyar mint környezet-
nyelv bevezetésének társadalmi és gazdasági feltételei

Bagi Ferenc/Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatá-

sok Intézete, Újvidék/: A magyar nyelv mint idegen nyelv
diszciplináris helyéről

Molnár Zoltán/Pedagógiai Akadémia, Maribor/: A magyar mint
környezeti nyelv

Vörös Ottó /Pedagógiai Kar, Nyitra/: Kétnyelvűség az egyetemi
oktatásban szlovéniai tapasztalatok alapján

SZÜNET

Előadások

Elnök: Horváth Mátyás

Fazekas Tiborc /Hamburgi Egyetem/: A magyar nyelv oktatásának
problémaköre Németországban

Szerhij Panyko /SzKTH, Budapest/: A magyar nyelv tanítása a
kijevi Sevcsenko Egyetemen, a Szovjetunióban élő népek
nyelveinek tanszékén

- Murvai Olga /Bukaresti Egyetem/: A szólások és közmondások szerepe a magyarnak mint idegen nyelvnek a tanításában
- Szabó Mihály Gizella /Komenský Egyetem, Pozsony/: A magyar nyelv oktatása szlovák levéltár szakos hallgatók részére (Gondok és eredmények)
- Ginter Károly /Nemzetközi Előkészítő Intézet, Budapest/:
Az idegen kultúra hatása a környezeti nyelv oktatására
- különös tekintettel a NEI-re

18ⁿ Kerekasztal-beszélgetés a nemzetiségi magyar tanszékek helyzetéről

Helye: IIT Stúdió, földszinti klubterem

1990. október 19. (péntek)

A magyar irodalom külföldi egyetemi oktatásának módszertani lehetőségei, különös tekintettel a nemzetiségi magyar tanszékekre

Kezdet: 9 óra

Helye: IIT Stúdió, földszinti klubterem

Előadások

Elnök: Magyar Miklós
Tarnói László

Révész Bertalan /Pedagógiai Kar, Nyitra/: A magyar irodalom oktatása a nemzetiségi magyar tanszékeken

Tarnói László /Humboldt Egyetem, Berlin/: A magyar irodalom külföldi egyetemi oktatása (Tézisek)

Antal Árpád /Babes-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár/:
A magyar irodalom külföldi egyetemi oktatásának módszertani lehetőségei

Fülei-Szántó Endre /JPTÉ Nyelvi és Kommunikációs Intézete, Pécs/:
A nemzetkarakterológia oktatása

Jakócs Dániel /Kliment Ohridszki Tudományegyetem, Szófia/:
Irodalmi szövegek felhasználása a magyar nyelv külföldi tanításában

Előadások

Elnök: Szathmári István

Varga József /Pedagógiai Akadémia, Maribor/: A magyar irodalom tanításának néhány vonása a maribori Pedagógiai Karon

Lukács István /Edvard Kardelj Egyetem, Ljubljana/: Az irodalmi kapcsolatok jelentősége a magyar irodalom szlovéniai oktatásában

Vaszócsik Vera /Ungvári Állami Egyetem/: A magyar irodalom oktatásának problémái a kárpátaljai tanintézetekben

Magyar Miklós /Sorbonne III. Párizs/: A magyar irodalom oktatásának lehetőségei Franciaországban

A szimpoziont a Hungarológus Oktatók Nemzetközi Társasága rendezte a Nemzetközi Hungarológiai Központtal közösen. A közel 50 résztvevőnek az előadások hallgatása mellett alkalma nyílt a személyes és intézményi kapcsolatok szorosabbra fűzésére is. Ehhez járult hozzá az első nap estéjén rendezett kerekasztal-beszélgetés, amelyen először ültek együtt a határon túli magyar tanszékek tanárai, lektorai, vendégprofesszorai: mondhatták el - közös - gondolataikat egymásnak és találkozhattak azoknak az intézményeknek a képviselőivel, amelyek akár politikai, akár kulturális területen folyamatos segítséget nyújtanak számukra. Jelen voltak többek között a Miniszterelnöki Hivatal, a Magyarok Világszövetsége, az Erdélyi Szövetség, a Rákóczi Szövetség, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, valamint a Nemzetközi Hungarológiai Központ munkatársai.

A Mátyás-szimpózium programja

Program simpozija Matjaža

Maribori Pedagógiai Kar - Pedagoška fakulteta Maribor

1990.november 8-9. - 8-9.november 1990

Előadások - Predavanja:

- Janko Čar: Pesmi o kralju Matjažu a posebnim ozirom na Štrekljevo zbirko Slovenskih ljudskih pesmi - Mátyás királyról szóló költemények, különös tekintettel Štrekelj Szlovén népdalok című kötetére
- Varsányi Péter István: A humanista műveltség hatáskörében - Humanistična izobraženost
- Mate Šimundić: Janko Sibirjanin u Razgovoru ugodome naroda slovinskoga Andrije Kačića Miošića - Janko Sibirjanin Andrija Kačić Miošić "Razgovor ugodni naroda slovinskoga" c. művében
- Giay Béla: Mátyás és kora a külföldi hungarológia-oktatásban - Matjaž in njegova doba v tujem izobraževanju hungarologije
- Vlado Nartnik: Ženski liki v slovenskem ljudskem izročilu o kralju Matjažu - Női alakok a Mátyás királyról szóló szlovén néphagyományban
- Vilko Novak: Avgust Pavel in slovenski kralj Matjaž - Pável Ágoston és a szlovén Mátyás király
- Milko Matičetov: Pomembna odkritja in čudne hipoteze v Matjaževskem ustnem izročilu pri Slovencih po letu 1958 - Az 1958 óta született jelentős feltárások és sajátos hipotézisek Mátyás királynak a szlovének körében élő szóbeli néphagyományával kapcsolatban
- Székely András Bertalan: Pável Ágoston életművének katolikus vonatkozásai - Katoliške relacije v življenjskem delu Avgusta Pavla
- Lukács István: Mátyás király a szlovén szépirodalomban - Kralj Matjaž v slovenskem leposlovju
- Majda Potrata: Madžarski fenotip v slovenski literaturi - A magyar típus a szlovén irodalomban
- Marjanca Mihelič: Približevanje zgodovini (Miklós Mészöly: Leščanje polkovnika Suttinga) - A történelem megközelítése (Mészöly Miklós: Sutting ezredes tündöklése)

- Zinka Zorko: Medjezikovni vplivi v lendanskem kotu - Nyelvi érintkezések a Lendva-vidéken
- Szabó József: A kóti nyelvjárás vázlatos áttekintése - Obrisni pregled narečja vasi Kot
- Szabó Géza: A regionális szláv jövevényszavak kutatása a nyugati magyar területi változatokban - Raziskovanje regionalnih slovanskih izposojenk v zahodnih madžaskih teritorialnih variacijah
- Marko Ješensek: Knjižne različice v okviru panonske narečne baze - Irodalmi nyelvi különbségek a pannon nyelvjárási alap körében
- Gadányi Károly: Avgust Pavel, jezikoslovec - Pável Ágoston, a nyelvész
- Guttman Miklós: A murántúli szlovén kultúra magyar kutatójának, Csaba Józsefnek munkásságáról - O Delu Jožefa Čabe, madžarskega raziskovalca prekmurske kulture
- Bokor József: Pável Ágoston egyik Cankar-fordításának néhány nyelvi jellemzője - Nekoliko jezikovnih značilosti A.Pavlovega prevoda enega od Cankarjevih del
- Jože Filo: Matjažev motiv v raziskovalnem in prevajalskem delu Avgusta Pavla - A Mátyás-motívum Pável Ágoston kutatásaiban és fordításaiban
- Andrej Hozjan: Začetki vojaške pošte v prostoru med Rabo, Zalo in Dravo - A katonai postahálózat kezdetei a Rába, Zala és Dráva közti térségben
- Varga József: A nemzettudat (magyarságtudat) és a személynévhasználat kölcsönhatásának több nyelvű környezetbeli pszicholingvisztikai kérdésköréhez - K psiholingvističnemu vprašanju vzajemnega efekta narodne zavesti in uporabe osebnih imen v večjezičnih okoljih
- Molnár Zoltán: Adalék a magyar-délszláv nyelvi kapcsolatok kérdésköréhez - Dodatek k vprašanjem, ki so povezana z madžarsko-južno-slovanskimi jezikovnimi odnosi.

A Magyarságlkutató Intézet
archívumának anyagából

Válogatta: Dippold Péter

MKCSK-K: 616/1988

Adatok a romániai magyarság jogfosztottságáról, a magyar anyanyelv elfelejtési próbálkozásokról, különös tekintettel az iskoláknak mint a kultúra forrásának a román nyelven való átalakításáról. (Tanulmány.) /H.n./ 1988. (Fénymásolat.) - 11 p.

MKCSK-K: 606/1988

ARA-KOVÁCS Attila: A magyar intézményi rendszer széthullása Romániában 1975-1987.: Iskolarendszer. (Tanulmány.) Bp. 1988. - 61 p.

MKCSK-K: 592/1987

BARABÁS Béla - ARA-KOVÁCS Attila - ENYEDI Sándor: A bukaresti magyar iskola. (Tanulmány.) Bp. 1987. (Fénymásolat.) 11 p.

(5 pld.)

1. sz. mell.: 12 p
2. sz. mell.: 9 p

MKCSK-K: 831/1989

BERÉNYI Zsuzsanna Ágnes: Tóth Imre bácsi történeti visszaemlékezései. Bp. 1989. (Gépirat-másolat.) - 12 p.

MKCS-K: 123/8/1986

BUSA, J.: Javaslat a kétnyelvű oktatás javítására a Szlovák Szocialista Köztársaság nemzetiségi iskoláiban. Bratislava 1978. (Gépirat-másolat.) - 9 p., 1 mell.

(A melléklet František Mózsi tájékoztatását tartalmazza a Magyar Népköztársaság nemzetiségi iskolaügyéről. 2 pld.)

MKCS-K: 101/1986

Caiet metodic. - Módszertani füzet. 2. sz. [H. n.] 1971. [Kiadja a:] Consiliul Judetean al Organizatiei Pionierilor Harghita. - Pionírszervezetek Harghita megyei Tanácsa. (Gépirat-másolat.) - 52 p.

MKCS-K: 409/1987

A csehszlovákiai magyar alapiskolák jegyzéke: [Nem teljes.] - 4 p., 4 mell. (Magyar tannyelvű középiskolák. - 4 p.

- A szlovák-magyar kulturális kapcsolatok fejlődése a XX. sz.-ban és Emil Boleslav Lukáč szlovák költő életútja. Kronológiai és bibliográfiai vázlat. - 3 p.

- Németh László gondolatai az 1930-40-es években szomszédaink kultúrájának megismeréséről - 1 p.

- Értesítés Püspöki Nagy Péter előadásáról. - 1 p.)

MKCS-K: 1064/1990

Dokumentumok és tanulmányok a romániai magyar iskola- és művelődésügyéről, 1815-1948. Összeáll. Takács Pál. H.n. é.n. x p.

/1. Tanítók

/2. Sükei Imre első iskolája

/3. A romániai magyar iskolák rövid tört. (1815-1915)

/4. Romániai magyar római kat. iskolák (1824-1918)

/5. Az óromániai iskolák

/6. A bukaresti magyar anyanyelvű oktatás rövid tört. 1815-1944; 1944-1948

/7. A bukaresti magyar dalkör és műv. mozg.

MKCS-K: 464/1987

[Ezerhatszázhat] 1606-1981. Ünnepi könyv a tordaszentlászlói iskola fennállásának 375. évfordulójára. (Tanulmánygyűjtemény). Tordaszentlászló, 1982. (Gépirat-másolat.) - 300 p.

MKCS-K: 963/1989

FINTA Ella: Az iskolai színjátszás a nyelvűvelés szolgálatában. Kolozsvár, 1985. (Fénymásolat). - 221 p.

MKCS-K: 954/1989

FOGARASSY László: A csehszlovákiai magyar főiskolások 1919-1945. (Tanulmány). Komárom, 1989? (Fénymásolat). - 21 p.

MKCS-K: 9/1986

[FÜR Lajos:] Közoktatási kérdések. (Tanulmány.) Bp. 1984. (Gépirat-másolat.) - 23 p.

MKCSK-K: 597/12/1987

GLATZ Ferenc: Etnikum, nemzet (nemzeti sajátosság) asszimiláció. Fogalomtisztázási kísérlet az általános és középiskolai tantervek anyagai alapján. (Tanulmány.) Bp. 1987. (Fénymásolat.) - 16 p.

MKCSK-K: 829/1989

Gondolatok a csehszlovákiai magyar nemzetiségi oktatásról. - A Románia Libera szamizdat folyóirat kiadása Budapesten. (A Szabad Európa Rádió 1988-as adásaiból.) . - 12 p.

MKCS-K: 123/2/1986

[Iratok a csehszlovákiai magyar kisebbség történeti kronológiájához, mely 1981-ben jelent meg. Janics Kálmán, Bezerédy, A Csehszlovákiai Magyar Nemzetiség Védelmének Bizottsága, Szathmáry Ádám, A Szlovákiai Magyar Iskolák Védelmi Csoportja.]
Pozsony - Galánta. 1979-1984. (Gépirat-másolat.) 6 db.

MKCS-K: 345/1987

Jámbor szándék. Elképzelések egy bölcsészkarri tantárgyi reformról. Szeged, 1983. [Kiadja a:] JATE BTK. (Házi soksz.) - 42 p.

MKCS-K: 123/7/1986

Javaslat a magyar nemzetiségű közép- és főiskolás diákok számának emelésére, különös tekintettel a műszaki jellegű felsőoktatási intézményekre. [H. n.] 1980? (Gépirat-másolat.) - 10 p. 1 táblázat

MKCSK-K: 582/2/1987

JUHÁSZ András: Kovászna megye községeinek demográfiai, oktatási és kulturális adatai. (Tanulmány.) Bp. 1987. (Fénymásolat.) - 59 p.

MKCS-K: 34/1986

KISS Gy. Csaba: Magyar nemzetiségi oktatásügy a szomszédos szocialista országokban. (Tanulmány.) [H. n.] 197? (Gépirat-másolat.) - 114 p.
(Megj.: a 115. p-től hiányzik.)

MKCS-K: 21/1986

KISS Gy. Csaba: Megjegyzések a szlovákiai magyar oktatásügy helyzetéhez. [Bp. 1978?] (Gépirat-másolat) - 6 p.

MKCS-K: 35/1986

KISS Gy. Csaba: A szlovákiai magyar oktatásügy átalakításának tervéről.
(Cikk.) [H. n.] 197?
(Gépirat-másolat.) - 7 p.

MKCS-K: 69/1986

KISS Gy. Csaba: Szlovákiai magyar oktatásügy a hetvenes években.
(Tanulmány.) [Bp.] 1980? (Gépirat-másolat.) - 26 p. (2 pld.)

MKCS-K: 1/1986

KISS Gy. Csaba: A szomszédos szocialista országok magyar nemzetiségi oktatásügyének vizsgálatához. (Elvi-módszertani kérdések és források.)
(Tanulmány) Bp. 1979. (Gépirat-másolat.) - 10 p.

MKCS-K: 11/1986

Kivonat a SzSzk [Szlovák Szocialista Köztársaság] Iskolaügyi Minisztériuma által kidolgozott "Javaslat az SzSzk nemzetiségi iskoláiban folyó kétnyelvű oktatás javítására" c. anyagból. [H. n.] 1984.
(Gépirat-másolat.) - 6 p.

MKCSK-K: 906/1989

A kolozsvári magyar egyetemre vonatkozó válogatott dokumentumok
1945-ben. H. n. 1945.
(Fénymásolat.) - 229 p.

MKCS-K: 269/2/1986

Komenský Egyetem Magyar Tanszék [Pozsony] szakdolgozatai 1955-1986.
Gyűjtötte: Idei Miklós. Pozsony 1986. - 182 db.
Posztgraduális képzés záródolgozatai, doktori és kandidátusi disszertációk.
Komenský Egyetem Magyar Tanszék Pozsony 15 tétel

Fáklya c. folyóiratból kulturális, néprajzi, stb. vál. gyűjtés 52 tétel
Népművelés c. folyóiratból vál. gyűjtés 24 tétel (1956. évf.)
Irodalmi Szemle c. folyóiratból 1978, 1980, 1983 vál. gyűjtés 55 tétel
Gyűjteményes kötetekből válogatás 15 tétel

MKCSK-K: 562/1987

LANTOS Gabriella: Az 1987-es nyári soproni nemzetiségi tábor anyagából:
Interjúk a vezetőtanárokkal:

1. Dunaszerdahelyi tanárnő
2. Lendvai tanárnő

- Bp. 1987. /Gépirat-másolat./ - 77 p.

MKCS-K: 947/1989

"A lényeg: hogy az esélyek legyenek vagy maradjanak egyenlők."
Beszélgetés Demeter Jánossal a nemzetiségek anyanyelvű oktatásáról.
(Interjú). Készítette:
H.n. é.n. (Fénymásolat). - 43 p.

MKCS-K: 123/3/1986

Magyar alapiskolák Szlovákiában. (Kimutatás.) [H. é. n.] (Gépirat-
másolat.) - 2 p.

MKCS-K: 7/1986

Magyar alapiskolák Szlovákiában. [Feljegyzés.] [Bp.] 1984.
(Gépirat-másolat.) - 1 p.

MKCSK-K: 559/1987

A Magyar középiskolák működésére vonatkozó rendelet szövege: 271.
653/1945. számú román közoktatásügyi miniszteri rendelet a romániai magyar
középiskolákról. Bukarest, 1945. (Fénymásolat.) - 2 p.

Monitorul Oficial 1945. okt. 3-i számában megjelent rendelet a romániai
magyar elemi oktatásról (Bukarest) 1945. (Fénymásolat.) - 3 p.

MKCS-K: 370/1987

MERKI Ferenc: A Horvát Szocialista Köztársaság magyar nemzetiségi iskolahálózatának fejlődése 1968-1984. Eszék, 1984. (Gépirat.) - 55 p., 1 táblázat

Ismertette: A nemzetiségi művelődés Magyarországon c. tudományos konferencián. Pécs 1984. okt. 8.

MKCS-K: 439/1987

MOLNÁR Judit: A Füleki Gimnázium története. (Szakdolgozat.) [H. n.] (1987.) (Házi soksz.) - 45 p., 2 mell.
(Bibliogr.: 40. o., Szlovák összefoglalás.)

MKCSK-K: 560/2/1987

NAGY Károly: Hungarian minority education problems in Czechoslovakia - a case study of a social movement for ethnic survival. (Tanulmány.) /H.n./ 1987. - 19.

MKCSK-K: 508/1987

Načrt dejin školstva s vyučovacim jazykom maďarským v ČSR a v ČSSR od r. 1918 po r. 1972 (Tanulmány.) Nitra, 1972. (Házi soksz.) - 223 p.
(Irodalomjegyzék: 224-226 p.)

MKCS-K: 400/1987

NOWAK, Jerzy Robert: A lengyel fél megjegyzései a közös tankönyvbizottság ülésén. Warszawa, 1986. (Gépirat.) 44 p.
(Lengyel nyelven, bibliográfia.)

MKCS-K: 406/1987

A Nyugatszlovákiai Kerület magyar nemzetiségi iskolahálózata. (Tanulmány.) H. n. 1987. (Gépirat-másolat.) - 74 p.
(3 pld.)

MKCSK-K: 569/1-2/1987

ORBÁNNÉ HORVÁTH Zsuzsa: A Kelet-szlovákiai Kerület magyar nemzetiségi iskolahálózata:
Az 1986/87-es iskolaév adatai alapján. (Tanulmány.) /H.n./ 1987.
(Fénymásolat.) - 50 p.
(3 pld.)

MKCSK-K: 531/1/1987

ORBÁNNÉ HORVÁTH Zsuzsanna: A Középszlovákiai Kerület magyar nemzetiségi iskolahálózata:
(Az 1986/87-es iskolaév adatai alapján.)
(Tanulmány.) Bp. 1987. (Gépirat-másolat.) - 57 p.
(3 pld.)

MKCSK-K: 570/1/3/1987

ORBÁNNÉ HORVÁTH Zsuzsa: /Magyar nemzetiségi oktatás Szlovákiában./
/H.n./ 1987. (Fénymásolat.) - 15 p.
(3 pld.)

MKCSK-K: 571/1987

ORBÁNNÉ HORVÁTH Zsuzsa: A Nyugatszlovákiai Kerület magyar nemzetiségi óvodahálózata:
Az 1987/88-as iskolaév adatai alapján. (Tanulmány.) Bp., 1987.
(Gépirat-másolat.) - 67 p.
(3 pld.)

MKCSK-K: 570/1/1/1987

ORBÁNNÉ HORVÁTH Zsuzsa: Pozsony főváros magyar nemzetiségi iskolahálózata. (Tanulmány.) /H.n./ 1987. (Fénymásolat.) - 8 p.
(3 pld.)

MKCSK-K: 570/1/2/1987

ORBÁNNÉ HORVÁTH Zsuzsa: Szlovákia magyar nemzetiségi iskolahálózata. (Tanulmány.) /H.n./ 1987. (Fénymásolat.) - 13 p.
(3 pld.)

MKCS-K: 12/1986

RÉVÉSZ Bertalan: Anyanyelvű közoktatásunk és pedagógusképzésünk néhány problémája. (Tanulmány.) Bp. 1978. (Gépirat-másolat.) - 20 p.

MKCS-K: 201/1986

SZÉKELY András Bertalan: Adalékok a nemzetiségi tudatformálás kelet-középeurópai gyakorlatához. Szemléleti különbségek és hasonlóságok Románia és Csehszlovákia világtörténelem tankönyveiben. (Tanulmány.) [H. n.] 1982. (Gépirat.) - 49, 5, 6 p.

MKCSK-K: 791/1988

Tanügyi törvények Romániában a két világháború között. Bp. 1988. (Fénymásolat.) - 144 p.

MKCS-K: 354/1987

TÓTH Károly: Néhány adat és megjegyzés a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Biológia-Földrajz Karának 1960-1965 közötti időszakáról. Bp. 1986, (Gépirat-másolat.) - 10 p.

MKCSK-K: 804/1988

TÓTH Lajos: A magyar tannyelvű oktatás négy évtizedes fejlődése a Horvát Szocialista Köztársaságban. (Tanulmány.) H.é.n. (Gépirat-másolat.) - 18 p.

MKCSK-K: 803/1988

TÓTH Lajos: A nemzetiségi tanulók anyanyelvi oktatása a Vajdaságban. (Tanulmány.) Újvidék, 1988. (Gépirat-másolat.) - 28 p.

Magyar lektorok és vendégtanárok

(1990/91-es tanév)

Amerikai Egyesült Államok

1. Bloomington	Horváth Judit*
2. New Brunswick	Szépe György*

Ausztria

1. Bécs	Szajbély Mihály, Hollósiné Szalai Zsuzsanna

Bulgária

1. Szófia	Arató György, Jakócs Dániel
2. Sumen	Botos Éva

Csehszlovákia

1. Brno	Deák Eszter
2. Nyitra	Vörös Ottó
3. Pozsony	Bencze Lóránt
4. Prága	Juhász József

Dánia

1. Aarhus	Simoncsics Péter

Dél-Korea

1. Szöul	G.Szabó Zoltán

Finnország

1. Helsinki	Görömbei András, Márk Tamásné
2. Jyväskylä	Varga Pál
3. Turku	Kovács Magdolna

Franciaország

1. Bordeaux	Korompay Klára
2. Lille	Máté Györgyi
3. Lyon	Kálmán Péter
4. Párizs	Magyar Miklós, Hanus Erzsébet, Szende Tamás
5. Strasbourg	Ablonczyné Szabó Magda

Hollandia

1. Groningen Bujtás László

India

1. Delhi Köves Margit

Jugoszlávia

1. Belgrád Nagy József
2. Ljubljana Lukács István
3. Maribor Molnár Zoltán
4. Skopje Pusztainá Ambrus Ágnes
5. Zágráb Nagy Beáta

Kína

1. Peking Józsa Sándor

Lengyelország

1. Krakkó Ósa Márta
2. Varsó Feltóti Sándor

Nagy-Britannia

1. London Hollósy Béla

Németország

1. Berlin Tarnói László, Hegedűs Rita
2. Göttingen Forgács Tamás
3. Halle Déri Zsuzsa, Fogarasi Zoltán
4. Hamburg Fazekas Tiborc
5. München Szűcs Tibor

Portugália

1. Lisszabon Rózsa Zoltán

Románia

1. Bukarest Jeney Éva

Svédország

1. Uppsala Elódi Anna

Spanyolország

1. Alcala de Henares Géro Györgyi

Szovjetunió

1. Leningrád Horváth Tamás
2. Moszkva Gremesperger László
3. Ungvár Balogh Lajos

Törökország

1. Ankara Csáky Éva, Györi Anna

*

Fulbright-ösztöndíjasok

Kinevezett magyarországi professzorok a külföldi egyetemeken

Amerikai Egyesült Államok

1. Bloomington Szegedy-Maszák Mihály

Ausztria

1. Bécs Rédei Károly

Hollandia

1. Groningen Honti László

Németország

1. Göttingen Gulya János

Olaszország

1. Padova Dezső László
2. Róma Sárközy Péter
3. Udine Bereczki Gábor

A HONT új tagjai
(1990. december 31-ig)

Albert Zsuzsanna
tanár
65320 Vaasa Teeriniemenk 31 B 13
Finnország

Balogh Dezső
egyetemi tanár
3400 - Cluj piata Mihai Viteazul nr. 1. et. II. ap. 8.

Basa Molnár Enikő
tanár
707 Snider La Silver Spring MD 20905
Amerikai Egyesült Államok

Dr. Burgerné Buzsáki Ilona
középfiskolai tanár
1035 Budapest Vörösvári út 23.

Busch Beáta
demonstrátor
7624 Pécs Török József u. 15.

Dálnoki-Fésűs András
módszertani referens
1123 Budapest Avar u. 7/A. I./1

Deák Anikó
tanár
17, Rue André del Sarte (Paris?)
Franciaország

Déri Zsuzsanna
tanár
Halle-Saale 4020 Schúlershof 2.
Németország

Dezső László
professzor
Dipartimento di Linguistica, Università di Padova, via B. Pellegrino,
Padova
Olaszország

Elődi Anna
tanár
1036 Budapest Árpád fejedelem útja 63.

Dr. Holger Fischer
tudományos főmunkatárs
D- 2057 Reinbek, Am Lodenzentrum 12.

Géró Györgyi
tanár
1137 Budapest Radnóti M. u. 14/b.

Naciye Güngörmüs
tanár
1024 Budapest Retek u. 19. V. 1.
(Ankarai Egyetem)

Győri Anna
tanár
Nenehatun caddesi 33/9.
Kücüh esat.
Ankara. Törökország

Horváth Katalin
tanár
Ungvár Március 8. u. 3/58

Jeney Éva
tanár
1096 Budapest Thaly Kálmán u. 52. II. 3.

Kádár György
tanár
65320 Vaasa Teeriniermenk. 13 B

Kornya László
tanár
4028 Debrecen Nagyerdei krt. 20.

Kornyané dr. Szoboszlai Ágnes
tanár
4028 Debrecen Nagyerdei krt. 20.

Kozma Dezső
egyetemi tanár
3400 - Cluj aleea Băita 4. ap. 24.

Petro Lizanec
professzor
Ungvár Gorkij u. 57/1

Mikes Tünde

tanár

C/Casanova 220-222 Ppal 4^a/08036 Barcelona

Molnár Ilona

tanár

1015 Budapest Batthyány u. 18.

Molnár Szabolcs

tanár

77486 Bucuresti str. Tirgu-Neamt 16 D 4 C 29

Murvai Olga

tanár

Bucuresti str. Zboina Neagra nr. 6. Bl. 88. sc. 2. ap. 82.

Péntek János

egyetemi tanár

3400 Cluj str. Muncitoulor 18. Bl. 147, ap. 13.

Wolfgang Veenker

egyetemi tanár

Finnisch-Ugrisches Seminar Bogenallee 11. W-2000 Hamburg 13.

Kollektív tag:

American - Hungarian Educators' Association

707 Snider La Silver Spring MD 20905

Dokumentumok

E m l é k e z t e t ő

a Hungarológiai Tanács 1990. május 3-iki

ülésétéről

Napirend:

1. Tájékoztató a határainkon túl élő magyarok művelődésének megsegítésére indult művelődési minisztériumi programokról.
Előadó: Rátkai Ferenc miniszterhelyettes /MM/
2. Tájékoztató a stuttgarti, moszkvai, pozsonyi és bukaresti magyar intézetek helyzetéről.
Előadó: Rátkai Ferenc miniszterhelyettes /MM/
3. Tájékoztató az európai integrációt elősegítő oktatási és kulturális programokról /pl. Phare, Tempus stb./, a hungarológia kapcsolódási lehetőségeiről.
Előadó: Boros Erzsébet főosztályvezetőhelyettes /MM/
4. Egyebek

Bevezetőjében Köpeczi Béla bejelentette, hogy Juhász Gyula, Daróczy Zoltán és Puszta János - betegségük, illetve más irányú elfoglaltságuk miatt - kimentették magukat az üléstől. Ezt követően elmondta, hogy a mai témákat azért tűztük napirendre, mert a Tanács korábbi ülésein többen kérték a tájékoztatást mind a határainkon túl élő magyarokat segítő programokról, mind a Phare és Tempus programok nyújtotta lehetőségekről.

Az első napirendi pont keretében Rátkai Ferenc miniszterhelyettes a következő tájékoztatást adta:

- A Művelődési Minisztérium a határainkon túl élő magyarok művelődésének megsegítésére készült programot a közelmúltban a Minisztertanács elé terjesztette. Beszámolóját a minisztertanácsi előterjesztés alapján tartja meg.
- A program elsősorban azoknak a kéréseknek a figyelembe vételével fogalmazódott meg, amelyek a határainkon túlról eljutottak hozzánk. Ilyen kérések mindenekelőtt Erdélyből, Szlovákiából és Kárpátaljáról érkeztek. Burgenlandból és a Vajdaságból nem kérték támogatásunkat.
- Sajnos a program teljesítése kétséges, mert a Minisztertanács nem szavazta meg az általunk kért összeget. Eddig a Művelődési Minisztérium saját költségvetéséből rendelkezett egy meghatározott kerettel, ez a keret azonban mostanra kimerült.

- A szóban forgó keretből írógépeket, sokszorosító berendezéseket, könyveket vásároltunk és ebből fedezzük a Magyarországra jövő fiatalok továbbtanulási költségeit is.
- A legjelentősebb - mintegy 10 millió Ft értékű - könyvküldemény a "Könyvet Romániának" akció keretében jutott el Erdélybe. Ehhez az akcióhoz nagy segítséget nyújtottak a pártok, mindenek előtt a Magyar Demokrata Fórum. A szállításban a Máltai Szeretet Szolgálat is értékes közreműködést vállalt.
- Segélyakcióink kezdetben egyszerűbbnek tűntek. Az utóbbi időben a legkülönbözőbb akadályokba ütköztünk. Például a Máltai Szeretet Szolgálat egyik kamionjának könyvanyagát Erdélyben szétszórták és a román oktatásirányítási szervek részéről is fenntartásokat tapasztaltunk. Ennek ellenére, ha megfelelő anyagi támogatással rendelkezünk, segélyakcióink sokkal hatékonyabbak lehetnének.
- Az erdélyihez hasonlóan Kárpátaljára is nagyértékű könyvajándékot juttattunk el. Első alkalommal 20 ezer kötet könyvvel segítettük a magyar történelem oktatásának bevezetését a magyar iskolákban. Kisebb küldeményeket azóta is folyamatosan küldünk.
- A segítségnyújtás természetesen csak meghatározott keretek között történhet. Nem vállalkozhatunk beruházási és rekonstrukciós feladatok elvégzésére.
- Az említett minisztériumi költségvetésből 100 külföldi magyar fiatalot fogadunk teljes képzési idejű graduális képzésre. Ez a szám minden évben 100 fővel növekszik és öt éves képzési idővel számolva eléri az 500 főt. A jelentkezők száma ennél jóval nagyobb, amelyet az is érzékeltet, hogy a Budapesti Műszaki Egyetemre 200-an, a Kossuth Lajos Tudományegyetemre pedig 150-en jelentkeztek ebben az évben. A külföldi magyar fiatalok iskoláztatását ilyen nagy létszámban természetesen nem tudjuk felvállalni. Igazi megoldásnak azt tartanánk, ha megnyílna a Bolyai Egyetem, valamint a Komáromban tervezett felsőoktatási intézmény, és a magyar fiatalok ezeken tanulhatnának.
- 5 millió Ft-ot sikerült biztosítani a külföldi magyar diplomások posztgraduális képzésére. Ezt az összeget fele-fele arányban az ELTE-re és a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemre telepítettük. Felhasználását 5 hónapos ösztöndíjak formájában tervezzük, amelyeket bárkinek meg lehet pályázni.
- A pedagógus továbbképzés keretében évente több száz határainkon túl dolgozó magyar pedagógust fogadunk néhány hetes felkészítésre. Ezekre az akciókra részben a nyári egyetemek keretében, részben pedig az OPI és a felsőoktatási intézmények szervezésében kerül sor.

- A felsoroltakon túlmenően gyermeküdültetést is tervezünk, amely bizonyos továbbképzéssel is együtt jár. Az anyagi fedezetet központi forrásokból és a társadalmi szervezetek támogatásából biztosítjuk. A kezdeményezéshez nagy segítséget nyújtott az Empátia Szolgálat.
- Kísérletet teszünk arra is, hogy javítsuk a szomszédos országokba irányuló könyv, újság és folyóirat kereskedelmet. Sajnos Románia vonatkozásában merev kontingens szemlélet érvényesül. /Pl. csak 500 ezer rubel értékben lehetséges közös könyvkiadás, míg ez a keret szlovák relációban 1,6 millió rubel.

A kultúrcikk exportot a magyar külkereskedelem szabályai is bénították. Röviddel ezelőtt sikerült elérni, hogy ezt a területet mentesítsék a korlátozó intézkedések alól.

- Az a tervünk, hogy az ismertetett segélyprogramot ismét a Minisztertanács elé terjesztjük. Talán sikerül elérni, hogy anyagi támogatást is kapjunk hozzá.

A tájékoztatóhoz a következő hozzászólások hangzottak el:

- Van-e a diplomák kölcsönös elismeréséről kötött egyezmény Magyarország és Románia között? Graduális képzésre csak akkor érdemes nagyszámban fogadni hallgatókat, ha rendelkezünk ekvivalencia megállapodással. /Cservenka Judit/
- A Magyar Rádió Szülőföldünk adása szívesen népszerűsíti a miniszterhelyettes úr által ismertetett programokat. Ezzel talán a külföldi magyarok adakozását is elősegíthetjük. /Cservenka Judit/
- Van-e lehetőség természettudományi és orvostudományi területen is a magyarországi felsőfokú tanulmányokra? Bekapcsolódtak-e az orvostudományi egyetemek az ismertetett programokba? /Pásztor Emil/
- Az ekvivalencia megállapodás valóban központi kérdés. Hiánya óhatatlanul oda vezet, hogy az itt végzettek nem mennek haza és így "kiszippkásszuk" a magyar értelmiséget ezekből az országokból. /Pásztor Emil/
- A képzési programon belül a továbbképzésre kellene a legnagyobb hangsúlyt helyezni. Aki teljes idejű képzésre jön, valóban nehezebben megy vissza. Ezt igazolja a színészképzés példája is: az itt végzett felvidéki színészek sem mentek vissza. /Czine Mihály/
- A végighallgatott tervek nagyon szépek. Kár, hogy nem 20-30 évvel ezelőtt születtek meg, akkor több hasznunk lenne.
- A Hungarológiai Tanács támogassa a Művelődési Minisztériumot az új kormányánál abban, hogy megkapja az ismertetett programok végrehajtásához szükséges anyagi támogatást. /Köpeczi Béla/

- Igaza van Czine Mihálynak. A képzésben valóban a posztgraduális tanulmányokra és a részképzésre kell helyezni a hangsúlyt, még akkor is, ha a határainkon túli magyar egyetemek nagyon lassan valósulnak meg. /Köpeczi Béla/
- A segélyprogramokról azokat az egyetemeket is tájékoztatni kellene, amelyek nem a művelődési tárca felügyelete alatt működnek. Az egészségügyi területen történő mindenfajta együttműködés különösen fontos. Gondoljunk csak arra, hogy a Vatra Romaneasca vezető emberei többségükben orvosok. /Köpeczi Béla/
- A diplomák kölcsönös elismerését talán azzal elő lehetne segíteni, hogy ekvivalencia megállapodást kötünk azokkal az országokkal, amelyek Romániára hatást gyakorolhatnak. /Köpeczi Béla/

Rátkai Ferenc az elhangzott kérdésekre, javaslatokra, észrevételekre az alábbi válaszokat adta:

- Jelenleg Romániával nincs ekvivalencia megállapodásunk. Megkötését kezdeményeztük és remény van rá, hogy 3-4 év alatt meg is születik a megállapodás.
- A teljes képzési időre érkező fiatalok ittmaradása nagy veszély. Szlovákia például felmondta a színészképzésről kötött megállapodást arra hivatkozva, hogy a végzetek nem mennek vissza. Mindezzel, sőt a nyugatra történő kivándorlás lehetőségével is számolva, vállalni kell a határainkon túlról jövő fiatalok kiképzését.
- Egyetért azzal, hogy a részképzésre és a posztgraduális képzésre nagyobb erőt kellene fordítani. Ez egy módon is érhető, hogy a graduális képzésre meghatározott 100 fős kontingenst csökkentjük a posztgraduális képzés és a részképzés javára.
- A segélyprogramokba természetesen más tárcák felügyelete alatt működő felsőoktatási intézményeknek is be kell kapcsolódnia. A magunk részéről mindent megteszünk annak érdekében, hogy a feladat fontosságát a többi főhatóság is felismerje.

Rátkai Ferenc válaszait további hozzászólások követték:

- 2000 erdélyi fiatal jelentkezett a magyarországi felsőoktatási intézményekbe graduális képzésre. A legtöbb jelentkező az orvostudományi egyetemeken van. Ez igen szerény szám ahhoz képest, hogy a román oktatásügyi szervek az elmúlt évek alatt - a numerus clausus miatt - 100-120 ezer fiatalal kevesebbet képeztek ki a szükségesnél. /Bakos István/
- A magyar egészségügy lassan csődbe jut a Romániából áttelepültek, illetve átutazók ingyenes orvosi ellátása miatt. Az idegsebészet

fejlődése például Romániában szinte teljesen leállt, 50 évvel ezelőtti állapotok uralkodnak, ezért rengeteg esetet kell Magyarországon kezelni. Emiatt mintegy 30 millió Ft-os többlet kiadás keletkezett. Nagy kérdés, mi lesz akkor, ha a társadalombiztosítás keretében történő elszámolásra térünk át. /Pásztor Emil/

- Adjunk ki egy kommunikét a segélyakciókról. Ez elősegítheti a társadalmi támogatást is. /Pritz Pál/
- A magyar nemzetiségi értelmiség utánpótlásával összefüggő kérdések a magyar nemzet stratégiai kérdései és nem kampányfeladatok, ezért a sokoldalú támogatás csak akkor lehet igazán eredményes, ha a tények és a valós szükségletek ismeretén alapul. A Nemzetközi Hungarológiai Központ a nemzetiségi magyar tanszékeken folyó képzés helyzetének feltárása érdekében OTKA pályázatot nyújtott be. /Giay Béla/
- A Giay Béla által említett kutatási tervet támogattuk és a jövőben is támogatni fogjuk. Most azonban olyan gyors segítségre van szükség, amellyel nem lehet a kutatás eredményét megvárni. Például látható, hogy a Bolyai Egyetem és a komáromi magyar felsőoktatási intézmény felállítását a feltételek hiánya is nehezíti. Nekünk arra kellene törekedni, hogy ezeket a hiányzó feltételeket - beleértve a személyieket is- segítsünk minél előbb pótolni. /Köpeczi Béla/

A napirendi pontot Köpeczi Béla a következő határozati javaslatokkal zárta:

1. A Hungarológiai Tanács javasolja a felsőoktatás irányítóinak, hogy szorgalmazzák az ekvivalencia megállapodás megkötését Romániával, illetve mindazokkal az országokkal, ahol jelentős magyar kisebbség él.
2. A Hungarológiai Tanács az új kormánytól támogassa a művelődésügyi tárca segélyprogramját és a végrehajtáshoz kért költségek megadását.
3. A segélyakciókról készült minisztertanácsai előterjesztés leíró része alapján - Rátkai Ferenc miniszterhelyettes közreműködésével - fogalmazzunk kommunikét a közvélemény tájékoztatására.

A második napirendi pont keretében Rátkai Ferenc miniszterhelyettes az alábbi tájékoztatást adta:

- Jelenleg 9,5 magyar kulturális intézet működik külföldön. Ezek a következők: Berlin, Bécs, Delhi, Helsinki, Párizs, Prága, Róma, Szófia, Varsó és Kairó. /Nem teljes értékűnek az utolsót tekintjük, mivel kulturális tanácsosi hivatalként működik/. Most további négy intézmény megnyitása van napirenden Moszkvában, Stuttgartban, Pozsonyban és Bukarestben.
- A Moszkvai intézet 1990. május 14-én nyílik, egyelőre ideiglenes épületben. Két munkatársunk már hosszabb ideje kinn van, ők készítették

elő az épületet a nyitásra. 1990 közepén újabb két munkatársat küldünk ki.

A stuttgarti intézet története 2 éves múltira tekint vissza. Létrehozásáról 1988-ban írtunk alá szerződést, Lothar Späthés a város vezetőinek szorgalmazására. Stuttgart megfelelő hely számunkra, mert Magyarországnak Baden-Württemberg tartománnyal vannak a legintenzívebb kapcsolatai és a magyarokon kívül sok más külföldi kulturális intézet /pl. japán, francia, olasz, amerikai, sőt a tervek szerint szovjet is/ működik a városban. Az intézet e hó 26-án nyitja meg kapuit, igazgatója Kalász Márton költő lesz.

A bukaresti intézet létrehozásáról 1974-ben írtunk alá szerződést. Ezután megkezdtük az épület berendezését, kihelyeztük egyik munkatársunkat, de a románok a megnyitást végül is megakadályozták, sőt, 1987-ben felszólítottak az épület elhagyására. A román kulturális intézet számára Budapesten felajánlott épületről lemondtak. Ezt az épületet végül a nyugat-németek igényelték a budapesti Goethe Intézetnek.

1990 januárjában a román fél újra felajánlotta az intézetcserét. Jelenleg az ügy tudatos késleltetését tapasztaljuk. A korábban kapott bukaresti épületet 1987-88-ban csövesek foglalták el, majd felgyújtották. Felajánlottuk, hogy megfizetjük bérleti díj tartozásunkat, de ennek fejében újítsák fel az épületet. Egyelőre nincs előrelépés.

A pozsonyi intézet létrehozását 1983-ban kezdeményeztük. 4 év után kaptuk meg a szlovák fél elvi egyetértését. Az 1987-89. közötti időszakot a különböző hatósági engedélyek beszerzésével töltöttük. Végül, 1990 márciusában tették lehetővé a magyar költségen tervezett építkezés megkezdését. Ekkor újabb problémák jelentkeztek. A szlovák fél szerint Pozsony városrendezési tervét felül kell vizsgálni és ez érinti a mi építkezésünket is. Többek szerint valójában arról van szó, hogy a magyar intézet túl közel lenne a Szlovák Nemzeti Galériához, és ez sérti a szlovákok érzékenységét. 1988 óta egy munkatársunk dolgozik kinn.

- A külföldi magyar intézetekkel kapcsolatos törekvéseink a következőkben foglalhatók össze:

1. Az intézetek a 80-as évek közepéig általános tájékoztató tevékenységet folytattak. Úgyis mondhatjuk, hogy kultúrközi arculatuk volt. Profiljuk azóta sokat változott. Az értelmiség, ezen belül az egyetemisták felé fordultak. Intenzív kapcsolatokat építettek ki a magyar nyelvi tanszékkel, a hungarológiai központokkal és a Magyarországgal foglalkozó szakemberekkel.
2. Felértékelődött az intézetekben működő könyvtárak, videotárak, film-tárak tevékenysége is.

A könyvtárak könyvállománya 3000 és 30.000 kötet között mozog. Legnagyobb könyvanyaggal a Collegium Hungaricum és a Római Magyar Akadémia rendelkezik. A könyvtárak "karbantartását" az Országos Széchényi Könyvtár végzi.

A filmtárakban 130-150 címből álló magyar játékfilm állomány és 200-400 kisfilm található. Általában mindenütt jelentős a film-kölcsönzés, főként a filmklubok részéről.

A videotárak kiépítése most folyik.

3. Az intézetek az utóbbi időben a korábbinál nagyobb gondot fordítanak a magyar nyelv oktatására.
4. Majdnem minden kulturális intézet rendelkezik önálló kiadvánnyal.
5. A munkatársi gárda az utóbbi öt évben színvonalasabbá vált, de folytatni kell ezt a tendenciát. Az új igazgatók kinevezése nyilvános pályázat alapján történik. Ebben az évben Bécsben, Párizsban és Rómában lesz igazgatócsere. A jelöltek a következők:

Bécs	- Balázs József egyetemi tanár
Párizs	- Szávai János egyetemi tanár
Róma	- Kelemen János egyetemi tanár

6. A Szlovákiában és Romániában létrejövő intézetek kiemelt feladata lesz a magyar kisebbség művelődésének támogatása - természetesen nem kizárólagos jelleggel.

A beszámolóhoz az alábbi észrevételek hangzottak el:

- Giay Béla szerint - Rátkai Ferenc megítélésével ellentétben - az intézetek tevékenysége nagyon sok problémát vet fel. Közülük az alábbiak a legsúlyosabbak:
 - a./ A művelődési tárcának a meglévő intézetek működtetése is nagy anyagi megterhelést okoz. Fontos kérdés: változnak-e a kondíciók a jövőben. Ellenkező esetben a minisztérium nem lesz képes tiszteletes színvonalon fenntartani ezeket az intézményeket.
 - b./ 1983-ban újrafogalmazták az intézetek célrendszerét. Azóta majdnem egy évtized telt el, tehát időszerű lenne elemezni a változások tapasztalatait. Úgy tűnik, továbbra is aktuális az az elvárás, hogy ezek az intézmények a szó nemes értelmében vett kulturális intézetek legyenek és ne a politikai manipuláció eszközeiként szolgáljanak.
 - c./ A könyvtárak "lebegnek, mint Mohamed koporsója". Sem nem populáris, sem nem tudományos könyvtárak. Működtetésüket akut-problémák sokasága jellemzi. Ezek közé tartozik például a szakemberhiány. El kellene döntenie, hogy milyen célt szolgálnak ezek a könyvtárak. Jelenleg úgy menedzseljük őket, hogy funkcionális jelentőségükkel nem vagyunk tisztában.
 - d./ Tragikus a magyar nyelvoktatás helyzete. Nincsenek tankönyvek, a tanárok tájékoztatása hiányos. Az intézetek jelenleg olyan kvázi nyelvtanfolyamokat rendeznek, amelyek minden koncepciót, beleértve

a felmenő rendszert is, nélkülöznek. Márpedig a nyelvtanulás a kulturális behatolás leghatékonyabb eszköze.

- Giay Béla kritikája túl általánosító. Jó néhány olyan kulturális intézet van, ahol nagyon színvonalasak a nyelvtanfolyamok. Ezek közé tartozik például Berlin.

Stuttgartban egyelőre azt tervezik, hogy az ott élő magyarok nyelvtudását segítik megőrizni. Többre, komolyabbra majd csak akkor vállalkoznak, ha meglesznek hozzá a feltételek. /Kalász Márton/

- A magyar intézetek könyvtárainak helyzetét az Országos Széchényi Könyvtár most vizsgálja felül. A tapasztalataikat összegző jelentést a Hungarológiai Tanács is megtárgyalja. Ez a vállalkozás módot nyújthat arra, hogy megkezdjük az intézeti könyvtárak státuszának rendezését. /Köpeczi Béla/

Az elhangzott hozzászólásokra Rátkai Ferenc a következő válaszokat adta:

- Lehetséges, hogy beszámolója túl rózsaszínre sikerült. Nem tudja magát függetleníteni attól, honnan jutottunk el a mai eredményekhez.
- A magyar intézetekben folyó munka sok pénzbe kerül. Ezért más formák meghonosításán is gondolkodni kell. A hungarológiai központok például szakmai szempontból nagyon értékes és ugyanakkor olcsóbb vállalkozásnak tünnek, hiszen működési feltételeiket a fogadó ország biztosítja.
A két világháború között többféle külföldi magyar intézmény működött. Jól szemlélteti ezt a konstantinápolyi és a stockholmi intézet példája.
Hogy a külföldi magyar intézetek hálózata milyen lesz a jövőben, azt sokféle tényező befolyásolhatja. Egyelőre azt sem tudjuk, hogy a német egyesítés után célszerű lesz-e mindkét magyar intézetet megtartani Németországban.
- Az intézeti könyvtárak sokféle feladatot látnak el, ezért állományuknak is eklektikusnak kell lenni. Vitatkozni legfeljebb azon lehet, hogy a különböző szakterületek között milyen arányok alakuljanak ki.

A napirend vitáját Köpeczi Béla a következőkkel zárta:

- Ezévre tervezett napirendjeink kapcsán még lesz alkalmunk arra, hogy betekintsünk a magyar intézetek tevékenységébe.
- Pozsony és Bukarest miatt csak keserűségünket fejezhetjük ki. Láthatóan minden jószándék megfeneklík a sovíniszta előítéleteken. Reményeinkkel ellentétben, a szlovák-magyar és a román-magyar viszony a normalizálódásig sem jutott el.

A harmadik napirendi pont keretében Boros Erzsébet főosztályvezetőhelyettes a következő tájékoztatást adta:

- A Hungarológiai Tanács 1989. december 5-iki ülésén tárgyalta "A magyar kulturális jelenlét feladatai, különös tekintettel az európai integrációs folyamatokra" című előterjesztést. A tanács tagjai ebből megismerték, hogy 1992. január 1-vel létrejön az egységes nyugat-európai piac, amely megteremti a lehetőséget arra, hogy Európa gazdag kulturális örökségét, humanista hagyományait megőrizve, ismét a világ gazdaság egyik meghatározó tényezőjévé váljék.

A szükséges alapfeltételek közül a tőke, az áruk és a szolgáltatások szabad áramlása rövid idő alatt megvalósítható. Ugyanakkor a munkaerő, a szaktudás áramlását akadályozó nyelvi, kulturális gátak megszüntetése, az európai identitástudat megteremtése hosszú folyamat, amelyet elsősorban az ifjúságra, különösen a jövő társadalmát befolyásoló egyetemistákra, főiskolásokra kell építeni.

- A fenti elvekből kiindulva a nyugat-európai országok a felsőoktatási terület számára a következő programokat hirdették meg:

ERASMUS - lehetővé teszik a hallgatók intézmények közötti szabad mozgását

A program keretében a hallgatók 5 %-ának mozgását tervezték, de ebből csak 1-2 % valósult meg. A magyarázat valószínűleg a vállalkozás egészét jellemző nyelvtudási problémákban keresendő.

COMETT - az egyetemek és a vállalatok kapcsolatára, a hallgatók más országok vállalatainál történő munkavállalásra ad lehetőséget

LINGUA - nyelvtanítási program

COPERNICUS - környezetvédelmi egyetemközi együttműködés

ETAP - diplomatervezők cseréje

- A fejlődésünk egyetlen esélyét a nyugat-európai integrációs folyamatokhoz történő csatlakozás jelenti, amelyben jelentős szerepet játszhat a felsőoktatás és kultúra. Közeledési szándékunkat az elmúlt időszakban többféle módon kinyilvánítottuk:

a./ 1988. szeptember 18-án aláírtuk az európai egyetemek Magna Chartáját, amely az európai egyetemek közötti együttműködés legfontosabb alapelveit és eszközeit határozta meg.

b./ 1989 novemberében csatlakoztunk az Európai Kulturális Konvencióhoz. A konvenciót az Európa Tanács tagállamai írták alá 1954-ben, a következő célokkal:

- az európai közös kulturális örökség védelme, gazdagítása,
- személycserék, kulturális értékek cseréje,

- az aláíró országok nyelvének, nemzeti kultúrájának kölcsönös népszerűsítése,
- a nemzeti kulturális értékek integrálása a közös európai kulturális örökségbe.

A kulturális Konvenciónak 27 tagja van, amelyből 23 az Európa Tanács tagja, továbbá Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Vatikán. A vállalt kötelezettségek teljesítésével az Európa Tanács foglalkozik /állandó konferencia, szakértői tanácskozások, stb./ A kidolgozott ajánlásokról az Európa Tanács miniszteri bizottsága dönt. Az Európa Tanács ülésein, bizottságaiban részt vehetnek a nem tanácstagok - így Magyarország is -, ha aláírták a Konvenciót. Azóta Magyarország is tagja!

Az Európa Tanácsot 1949-ben alapították azzal a céllal, hogy hozzájáruljon az emberi jogok, a demokrácia védelméhez és fejlesztéséhez, összehangolja a tagállamok politikáját az oktatás, a kultúra, a szociálpolitika, az egészségügy, a környezetvédelem, a helyi önkormányzatok működése és az igazságügy területén.

A kultúrában és az oktatásban kifejtett tevékenységet a Kulturális Együttműködési Tanács fogja össze. Magyarország 1990 januárja óta részt vesz a tanács munkájában. Számos olyan szakértői tanácskozás van, ahol közreműködésünk jelentős /tanárképzés, ekvivalencia, információs rendszerek stb./

Magyarország európai integrációjának főbb akadályait a következők képezik:

- a./ eltérő oktatási rendszer, központosított kulturális irányítás,
 - b./ információhiány,
 - c./ nyelvtudási nehézségek,
 - d./ pénzhiány
- A PHARE program Magyarország és Lengyelország megsegítésére jött létre a 24 legfejlettebb tőkés ország kezdeményezésére. 600 millió ECU-val rendelkezik, amelynek felét a 12-ek adják.

Alprogramjai a következők:

1. Gazdasági program

1. 1. Támogatás a kereskedelem liberalizálásához és újra-orientáláshoz

1. 2. Műszaki, technikai segítség a privatizáláshoz

1. 3. Kis és középvállalatok fejlesztése
2. Környezetvédelem
 2. 1. Környezetvédelmi programok
 2. 2. Regionális környezetvédelmi centrumok
3. Humán források /A 24-ek tervezett támogatása helyett, ma csak a 12-ek támogatják./
 3. 1. Egyetemi közti megkeresések, támogatások
Típusai: - 1-2 szemeszteres részképzés /egyetem/
- továbbképzés /főleg menedzser/
- tudományos utánpótlás képzés

A programmal kapcsolatban alaposan informálódni kell, a magyar felsőoktatási intézményeknek csak színvonalas nyugati intézményekkel kellene kapcsolatba lépni.
 3. 2. Egyéb kétoldalú felajánlások
 3. 4. Szakképzési alapítvány /középfok/
4. Mezőgazdaság
5. Általános műszaki együttműködés, közös projektek.

A PHARE program magyarországi főbizottságát Medgyessy Péter vezeti. 5 albizottsága működik. Az oktatási bizottság vezetője Manherz Károly.

- A PHARE program részét képező TEMPUS programot /Trans European Mobility Scheme of University Studies/ azzal a szándékkal hozták létre, hogy segítsék a közép-kelet európai egyetemek modernizálását, fejlesztését, az integrálódó európai felsőoktatáshoz való csatlakozás feltételeinek megteremtését. A programot az Európai Közösség miniszteri tanácsa május 7-én véglegesíti. Megkezdtük intézményeink felkészítését a TEMPUS programhoz való csatlakozásra. Létrehoztuk a TEMPUS-összekötők országos hálózatát, akikhez folyamatosan eljuttatjuk a rendelkezésünkre álló - gyakran hiányos - információkat.

A TEMPUS keretből az alábbi három együttműködési formára igényelhető támogatás:

1. Európai közös projektumok /JEP, Joint European Project/ Célja: a közép-kelet európai egyetemek együttműködésének elősegítése nyugati egyetemekkel, vállalatokkal, illetve intézményekkel, testületekkel. Közös projektumot egy magyar intézmény és legalább két különböző EK

országbeli partner kezdeményezhet. A projektumok célozhatják az oktatási struktúra fejlesztését, tantervi reformot, tananyagfejlesztést, tanártovábbképzést, intenzív nyelvi és szak-kurzusokat, távoktatási programok kialakítását stb. Igényelhető támogatás a projektum céljait szolgáló berendezések beszerzéséhez is. Jó, ha a projektumok összekapcsolhatók más projektumokkal, például az ERASMUS -al, COMETT-el, LINGUA-val, SPES-el stb.

2. Hallgatói, oktatói és szakértői cserék támogatása

A TEMPUS program keretében az EK támogatja egyetemi hallgatók nap-pali tagozaton történő, három hónaptól egy évig tartó résztanulmányait. Előnyben részesítik a JEP-ekben résztvevő, illetve a tanári, oktatói pályára készülő hallgatók tanulmányait.

A vendégoktatói cserék időtartama egy héttől egy tanévig terjedhet. Előnyös elbírálásra számíthatnak azok a nyelvtanárok, akik anyanyelvük oktatását vállalják Közép-Kelet Európában, vagy az EK országaiban.

Gyakorlat szerzés céljából TEMPUS támogatást igényelhetnek oktatók, hallgatók és egyetemi igazgatási szakemberek is.

Rövidebb, egy héttől egy hónapig terjedő utazások is fedezhetők TEMPUS keretből, ezek célja lehet részvétel konferenciákon, tapasztalalcseré, tananyagok vagy éppen JEP-ek előkészítése.

3. Kiegészítő tevékenység

Ezen a címen igényelhető TEMPUS támogatás az alábbi együttműködési formák ösztönzésére:

- Ifjúsági csoportok cseréje, nyári nyelvi táborok és iskolák.
- Részvétel szakmai szövetségek, mindenekelőtt egyetemi szövetségek rendezvényein.
- A TEMPUS céljainak elérését szolgáló kiadványok megjelentetése.
- A Közép-Kelet-Európa felsőoktatási rendszereit vizsgáló, a TEMPUS program alakulását értékelő tanulmányok.

A TEMPUS működési rendje a következő:

A TEMPUS programot egy Brüsszelben székelő koordinációs iroda irányítja, amely együttműködik az ERASMUS irodával. Az EK Bizottság fontosnak tartja, hogy a TEMPUS-ban résztvevő országokban nemzeti irodák működjenek, amelyek összekötő, tájékoztató és egyeztető szerepet töltenek be.

A TEMPUS-támogatást igénylő együttműködési formákat, projektumokat maguk az egyetemek kezdeményezik. Közvetlenül megkeresik a külföldi partnereket, lebonyolítják a szükséges tárgyalásokat a brüsszeli iroda által megadott irányelvek alapján, angol vagy francia nyelven megfogalmazzák a támogatás-igénylést és elküldik a brüsszeli központba, ahol döntenek róluk. A mobilitási pályázatok - ha nem kapcsolódnak a JEP-ekhez - a nemzeti TEMPUS irodába kell eljuttatni.

A brüsszeli koordinációs iroda most dolgozik azokon a kérdőíveken, amelyekre a pályázatokat be kell nyújtani. Ha elkészülnek, azonnal Magyarország és Lengyelország rendelkezésére bocsájtják őket.

A pályázatok benyújtásának határideje feltehetően a következő lesz:

- az 1990/91-es tanévre: szeptember 30.

A TEMPUS program hazai irodája még nem jött létre. A brüsszeli központ viszont kért egy magyar szakértőt, akit betanítanak a magyarországi TEMPUS ügyek intézésére.

Közben Brüsszelben politikai döntés született arról, hogy a TEMPUS-hoz Bulgária, Csehország, Jugoszlávia és Románia is csatlakozhat.

- Az eddig ismertetett programokon kívül a Világbank is elő akarja segíteni az európai felsőoktatáshoz történő felzárkózásunkat. Mintegy 60-70 millió dollár, 7,5 %-os kamatozású hitelt kívánnak nyújtani Magyarországnak. A hitelek 90 %-át - tervek szerint - az állami költségvetés fizeti vissza, 10 %-a pedig az intézményeket, illetve a szakminisztériumot terheli.

A világbanki támogatás területei a következők:

1. Munkaerőgazdálkodás	/ÁBMH/
2. Felsőoktatás	/MM/
3. Szakképzés /középfok/	/MM/
4. Idegen nyelvi képzés	/MM/
5. Tudományos kutatás	/MTA, MM/

A Világbank képviselői 1990. június 4-én jönnek ismét Magyarországra.

Az akkori tárgyalásokra a következőket igényelték tőlünk:

1. Cselekvési tábla a hitelnyújtás feltételeire,
2. Mintapályáztatást csinálni,
3. Javaslat a projekt irányítási rendszerére.

A negyedik napirendi pont keretében az alábbi információk hangzottak el:

Köpeczi Béla bejelentette, hogy egy néhány fős szakértői csoport véleményezte az ebben az évben megüresedő lektori, vendégtanári helyekre beérkezett pályázatokat. Ismertette azoknak az alább felsorolt jelölteknek a rövid szakmai életrajzát, akiket ajánlani fogunk a társmiszteriumoknak a svédországi, finnországi, és franciaországi lektori helyek betöltésére.

Svédország: Bakonyiné Berényi Katalin
/Uppsala/ Molnár Ilona
Prókainé Szabó Éva
Ferenc Rózsa
Elődi Anna

Finnország: dr. Fancsaly Éva
/Helsinki/ Márk Tamásné
Dr. Varga Judit

Franciaország:
/Párizs/ dr. Hanus Erzsébet
Szentesi Zsolt
Király Katalin
dr. Maár Judit

/Lille/ Némethné dr. Thimar Márta
Gutbrod Gizella
Lengyel Zsoltné

Kissné Papp Margit bejelentette, hogy kezdeményezésére, a Művelődési Minisztérium hivatalos vendégként, Magyarországra látogat Vlagyimir Susarin és Zseliczky Béla a szovjet Hungarológiai Tanács két tagja.

Fédération Internationale
des Professeurs
de Langues Vivantes

FIPLV

WORLD FEDERATION OF MODERN LANGUAGE ASSOCIATIONS

Gíay Béla
FIPLV Liaison
Hungarológus Oktatók Nemzetközi Társasága
H - 1113 Budapest XI
Zsombolyai u. 3
Hungary

16 November 1990

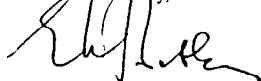
Dear Dr Béla,

It is with great pleasure that I write to inform you that the General Assembly, which met in Portugal in October of this year, accepted unanimously the Hungarológus Oktatók Nemzetközi Társasága as a member of the Federation.

According to the Statutes, your international association has the right to name one of your officers to represent your association on the Executive. The next meeting is on 9 / 10 March at the University of Marburg. Agenda papers will be forwarded in due course.

You will now be placed on the mailing list at Central Office in Zürich and should receive regularly the FIPLV World News directly from Marburg.

Yours sincerely,

Edward Batley
President FIPLV

cc: Secretary General; Treasurer; Editor.

A NON-GOVERNMENTAL ORGANISATION WITH UNESCO STATUS B

President

Edward Batley
Department of European Languages
Goldsmiths' College
University of London
New Cross, GB-London SE 14 6NW
☎ Int. Code + 1 892 7171 Ext. 2254
☎ Int. Code + 1 852 2835
Fax Int. Code + 1 469 3237

Treasurer

Bengt Henningson
P.O. Box 41
S-42502 Hisings Kärra
☎ Int. Code + 31 57 16 40
Fax Int. Code + 31 57 26 43

Bank account No. 32.291
Luzerner Kantonalbank, Switzerland

Secretary General

György Szépe
Fővénkert ut 23. IV/27
H-1118 Budapest
☎ Int. Code + 11 812 684
Fax Int. Code + 72 35 555

Head Office

Seestrasse 247, CH-8038 Zürich
☎ Int. Code + 1 482 1065
Telex 815250
Fax Int. Code + 1 481 6124

Vice-Presidents & Regional Representatives

Michel Candelier
(Western Europe)
26, rue Marie Sémard
F-75009 Paris
☎ Int. Code + 1 428 15448
Fax Int. Code + 1 405 17085

David Ingram
(South-East Asia & South-West Pacific)
30 Coburg Street
Cleveland
AUS-Queensland 4163
☎ Int. Code + 7286 4913
Fax Int. Code + 7875 5111
Johannes Klare
(Central & Eastern Europe)
DDR-1100 Berlin
Am Schlosspark 24
☎ Int. Code + 24 89 34 81

Editor

Reinhold Freudenstein
Lahnberge
D-3550 Marburg
☎ Int. Code + 8421 78431
Fax Int. Code 8421 282 500

Affiliated Associations

Asociación Europea de Profesores
de Español

Fédération Internationale
des Professeurs de Français

Der Internationale Deutschlehrerverband
International Association of Teachers
of English as a Foreign Language
Teachers of English to Speakers
of Other Languages

Recommandations adoptées à l'unanimité par le Colloque européen des Centres de Hungarologie (réunion en session plénière le 12 octobre 1990 à Paris dans les locaux de l'Institut Hongrois)

1ère recommandation

Que soit menée, dans le prolongement de l'enquête faite pour préparer ce colloque, une enquête dans chaque pays sur les vœux, les besoins et les conditions d'innovation dans le domaine des études hongroises.

(M. Magyar, qui s'était chargé de réaliser la brochure, lancera cette nouvelle opération qui devrait permettre de faire apparaître dans chaque pays la situation telle qu'elle est et les possibilités qu'elle offre compte tenu à la fois de ce qui existe et de ce qui est souhaité pour un développement des études hongroises.)

2nde recommandation:

Création d'une *Bibliotheca Hungarica* qui permettrait la publication d'études touchant les choses hongroises, qui ne prennent pas place dans les revues sous forme d'articles, éventuellement de thèses ou d'extraits de thèses. Nous demanderions le soutien de la fondation Soros.

3ème recommandation:

Création d'une commission internationale chargée du problème des manuels, des instruments de travail qu'il faut produire pour faciliter les études hongroises en tous lieux. Cette commission sera constituée sous l'égide du Conseil de Hungarologie (Hungarológiai Tanács) de Budapest.

4ème recommandation:

Rechercher le maximum d'harmonisation entre les enseignements de hongrois d'un pays à l'autre et rechercher aussi l'établissement d'un système d'équivalences qui facilite le passage des étudiants d'un pays dans un autre pour les études hongroises.

5ème recommandation:

Recherche de programmes sur lesquels pourraient s'entendre deux ou plusieurs centres de hungarologie de divers pays avec une participation hongroise sur des sujets qui pourraient être retenus compte tenu de ce qu'appellent les programmes européens.

(M. Fischer, Centre de Hambourg, accepte de se charger de recueillir les suggestions qui pourraient être formulées dans ce sens.)

6ème recommandation:

a/ Tous les centres présents, dans la mesure où ils le peuvent, s'engagent à aider à la réunion de toutes les informations sur les *hungarica* dans leurs pays, notamment, quand c'est possible, en collaborant avec leur propre bibliothèque nationale.

b/ Les centres sont priés d'acquérir un matériel informatique compatible avec celui de la Bibliothèque Széchényi, afin qu'on puisse accueillir les banques de données déjà présentes en Hongrie, et continuer de travailler avec elles, la Bibliothèque Nationale Széchényi maintenant, en échange, cette compatibilité pendant dix ans.

c/ En ce sens une collaboration est proposée entre les centres de hungarologie et la bibliothèque Széchényi, en particulier la section des hungarica. Ils s'engagent à traiter leur propre production, revues, manuels, ou autres livres.

d/ Les centres de hungarologie demandent à l'ensemble des institutions hongroises de veiller à ce que les différentes banques de données leur soient accessibles.

e/ Dans la mesure où les centres auront des intérêts communs de recherche et où il faudra utiliser des banques de données installées sur des serveurs payants, ils s'engagent à se tenir informés pour que la démarche (recherche bibliographique notamment) soit faite en un seul endroit.

Tème recommandation:

Les participants au colloque constatant l'utilité de cette première rencontre ont décidé de lui donner une suite en se réunissant de nouveau à l'occasion du congrès que l'Association internationale de philologie hongroise tiendra à Szeged en août 1990. Des objectifs plus délimités seront fixés à cette seconde rencontre.

(M. Perrot est chargé de se mettre en rapport avec les organisateurs du congrès.)

E M L É K E Z T E T Ő

a Hungarológus Oktatók Nemzetközi Társaságának
választmányi üléséről

Helyszín: Nemzetközi Hungarológiai Központ, Budapest

Időpont: 1990. október 18.

Jelen vannak: Fábián Pál (elnök), Horváth Mátyás (alelnök), Antonyina Guszkova (alelnök), Giay Béla (főtitkár), Fónod Zoltán, Ginter Károly, Indra Markova, Richard Pražák, Szathmári István, Szíj Enikő (választmányi tagok), B. Nádor Orsolya (titkár)

Kimentették magukat: Jean Perrot, Csillaghy András, Wolfgang Veenker, Eder Zoltán, Paul Kárpáti, Lázár Oszkár, Ódor László

xxx

- Napirend:
1. A hungarológiai tankönyv- és jegyzetprogram (javaslat)
Előterjesztő: Giay Béla
 2. A HONT 1990. évi tevékenységének áttekintése
Előadó: B. Nádor Orsolya
 3. Tagfelvételi kérelmek
Egyebek

A tanácskozáson Fábián Pál, ill. Horváth Mátyás elnökölt.

xxx

1.

Giay Béla A hungarológia külföldi oktatása új fejlődési szakaszba érkezett. Az intézményesülés extenzív periódusa minden bizonnyal lezárulóban van.

Az új, remélhetően intenzív szakaszban módszertani megújulásra van szükség, és ehhez többek között korszerű tankönyvek és jegyzetek kellene. Az oktatóhelyek jelentős része jelenleg semmilyen saját oktatási segédanyaggal nem rendelkezik, s azokat a tárgyi vagy a személyi feltételek hiánya miatt nem is tudja elkészíteni. (Az oktatóhelyeknek kb. a fele egyszemélyes, ahol 4-5 évenként változik az oktató.)

A hungarológiai tankönyv- és jegyzetprogram az érintettek széles körének bevonásával, hazai és külföldi szakemberek kooperációjával készülne el. Öt évet fogna át és kb. 20 tankönyv, jegyzet ill. egyéb segédanyag elkészítését célozta meg. A tervezet tartalmazza a tananyagokkal kapcsolatos legfontosabb szakmai és módszertani követelményeket, a terjedelmet, a határidőket és a várható költségeket. A tervezet megvalósításával összefüggő szakmai kérdések rendszeres megtárgyalására és koordinálására a hungarológia- oktatás neves képviselőiből nemzetközi szakértőbizottságot célszerű létrehozni. Az egyes jegyzetek, tankönyvek elkészítésére pedig néhány fős szakcsoportokat kellene alakítani.

A kiadást nehezíti, hogy csak a nyelvkönyvek előállítására lehet rentábilis, a szaktárgyi jegyzetek megjelenítését csak jelentős állami támogatással lehet elképzelni. A jelenlegi árak figyelembe vételével öt éven keresztül kb. évi 4-5 millió forintba lenne szükség, amit a művelődési tárcának kellene biztosítania.

A tankönyv- és jegyzetprogram modulrendszerben épülne fel. Javasolom, hogy hozzunk létre a fenti célra számítógépes adatbázist és ún. szakértői programokat alkalmazzunk. Ez nagyfokú variabilitást és a helyi igények szerinti tematikus szerkesztést, illetve adaptálási lehetőségeket biztosítana. Ezzel a módszerrel az elavult anyagrészeket gyorsan ki lehetne cserélni. A jegyzeteket tartalmilag törzsanyagok + kiegészítő anyagok alkotnák. Grafikai programmal és szövegszerkesztővel összekapcsolva pedig tetszés szerinti tipografizálási megoldásokra nyílna mód.

Hangsúlyozni kell, hogy az így elkészült tananyagok alternatív jellegűek lesznek az egyes oktatóhelyek és oktatók saját belátásuk szerint döntenek arról, hogy akarják-e használni ezeket az anyagokat, adatbázisokat vagy sem.

A fenti megoldást alkalmasnak tartom arra, hogy viszonylag rövid időn belül korszerű tankönyvekhez és jegyzetekhez juthassanak a hungarológiai oktatóhelyek.

Hozzászólások

Fábián Pál: A megbízás vagy pályázat útján beérkezett szinopszisokat szakértői testület bírálja el.

Horváth Mátyás: A pályázat tiszta, nem támadható. Egyetért a koncepcióval, praktikusnak, a gyakorlati követelményekből kiindulónak tartja. Néhány sorrendi javaslat: a nyelvkönyvek után rögtön a magyar nemzet rövid történetének kell következnie. Javasolja, hogy a magyarországi és a szomszéd országok szakemberei közösen dolgozzanak ki irodalomtanítási módszertant. Kiemelten fontosak a szöveggyűjtemények.

Fónod Zoltán: Támogatja a programot. Egyetért a magyar nemzet történetének gyors megjelentetésével, mert most csak az irodalom keretében tanítják. Most is szükség van folyamatosan a Magyarországon kiadott jegyzetekre.

Két változatban kellene gondokodni anyanyelvi és idegen nyelvi bázisra épülő jegyzet -variánsokat kellene kidolgozni. Prága-Pozsony-Brünn együttműködéssel is létre lehetne hozni helyi szükségleteknek megfelelő jegyzeteket.

Richard Pražák: Ideális tervnek tartja, amely a nemzetiségi tanszékeken pl. nagyszerűen felhasználható, de szükség van arra is, hogy ahol erre mód van, készüljenek jegyzetek idegen nyelven is a külföldi tanszékeken. A "bevezetés a hungarológiába" témával kapcsolatban pl. különböző nézetek vannak, ezeket is meg kell határozni.

Fábián Pál: A sokféle koncepciót meg kell vitatni a) mindenképp legyen magyar és idegen nyelvű verzió b) magyar verzió (általános jelleggel)

Szathmári István: Igazat ad Giay Bélának; már régen meg kellett volna tenni, hogy szilárdabb alapra helyezzük az oktatást. A tananyagokban véleménye szerint különbséget kell tenni az idegen anyanyelvűeknek szánt anyagok és a szomszédos országok magyar anyanyelvű hallgatóinak szántak között. Pártolja az itt felsoroltak elkészítését. A nyelvkönyveket adaptálni kell a különböző nyelvekre. A szaktárgyi jegyzetek nagyon hasznosak lehetnek a külföldi magyar szakosoknak.

Horváth Mátyás: Ez az anyag sokoldalú lehetőséget nyújt a válogatásra, a kiegészítésre.

Szathmári István: A "tárgyilagós" jegyzet szerinte a hagyományos módszerekkel megírhatatlan. A szöveggyűjteményeket nagyon fontosnak tartja. Készítésükbe be kell vonni a szomszédos országok magyar tanárait. Lehetőség szerint anyagilag is támogassuk az egyes oktatóhelyeken készülő tananyagok megjelentetését. Feltétlenül meg kell pályázni a TEMPUS - programot.

Fábián Pál: A semlegesség, ill. a tárgyszerűség kérdése kapcsán a híres BBC - etikát hozza fel példaként, amely először angol, másodsor is angol, a kommentár pedig szintén angol. Nincs ilyen irodalomtörténet vagy történelem.

Szűj Enikő: A TEMPUS - pályázat folyamatos. A pályázatnál ne írjuk elő, hogy ki mit csinál, legfeljebb nem nyer az illető. Fel kell használni a finn tapasztalatokat.

Olyan szerkezetet kell kialakítani, amelyben magyar nyelven, illetve nem magyar nyelven is szerepelhetnek a tananyagok. Érdemes figyelembe venni a finnugor szakosok számára készített jegyzetekkel kapcsolatos tapasztalatokat.

A finnugor kongresszusra pl. 5 tankönyvet jelentettünk meg.

Ginter Károly: A kommunikáció-központú nyelvoktatás a koncentrikus felépítésű tankönyveket igényli. Ezekhez idegen nyelven kiadott szószerkezetek, nyelvtani magyarázó füzetek kellene. Több próbálkozás volt már a tankönyvkiadásra. (Közbeszólások: de egyikből sem lett semmi.)

Szaktárgyi anyagok készítésével több intézmény is foglalkozik (pl. magyar művelődéstörténetet a NMFT és az Anyanyelvi Konferencia is megjelentetett.) Meg kellene nézni ezeket az anyagokat is. Kérdés, hogy erre lesz-e pénz. Ami megvan - pl. a nyelvemlékekről - nem kell újra megcsinálni, ez erő, energia - és megfizethetetlen szellemi kapacitás.

Eddigi tapasztalataim alapján a szakemberek nem szívesen vállalkoznak jegyzetírásra.

Gyay Béla:

Ginter Károly sok mefontolásra érdemes dolgot vetett fel. Igaza van abban, hogy a szellemi energiákat valóban nem kellene szétforgácsolni, de az eddig elkészült munkák csak a jószándéokra épültek, nem egy célzott hungarológiai kutatás eredményeire. A jelenlegi programot egy kétéves, alapos kutatómunka előzte meg, másként komolytalan dolog lett volna bármit is leírni.

A tankönyvek lényegében adatbázisok, amelyet szövegszerkesztő programok segítségével, modul rendszerben lehet működtetni. Ha egy modul elavul, ki lehet venni. (Közbeszólás: Ez a lényeg! Erre van szükség!)

Világosan kell látni a rentabilitás kérdését is: kiadó csak a nyereséges nyelvkönyvekre lenne; ezeket profi kiadókkal kell megjelentetni, a nyereségből pedig a kis példányszámú anyagok előállítását lehet fedezni. Az induláshoz a TEMPUS - program mellett a művelődési tárca tankönyvalapjára is számítunk.

A metodikai elvek kidolgozásánál figyelembe kell venni, hogy a "jegyzeteket" adaptálni lehet a szükségleteknek megfelelően. A problémás esetekben lehetőleg ütköztetni kell a különböző véleményeket, ez segítené a tárgyilagosságot. Itt szó sincs arról, hogy előírja valaki, hol és mit tanítsanak. Ebben mindenki maga dönt.

Fábián Pál:

A választmány bízta meg a szerkesztőbizottságot azzal, hogy tájékoztódjék a más műhelyekben készülő művekről.

- Gay Béla: Mi az, amiben ez a tankönyvprogram meg tudja haladni ezeket az egyedüli munkákat?
- rendszerbe szervezi az ismereteket,
 - be tud illeszkedni az oktatási folyamatba,
 - a kezdettől a szaktárgyi oktatásig előre megtervezett szókincsre épül,
- (a magyarországi tankönyvek, jegyzetek többsége nyelvi, stílusbeli, tartalmi okok miatt nem használható)
- az oktató azt az adatbázist hívja le a számítógépről, amire szüksége van (akár 10, akár 50 példányban), és ha kapcsolódik a rendszerhez egy színes fénymásoló és egy fűzőgép, akkor nagyon rövid idő alatt el is készíthető.
- A TEMPUS-program lehetővé teszi megfelelő kapacitású gépek vásárlását.
A számítógépes adatbázissal és szakértői programmal az egyéni igények jelentős részét ki lehet elégíteni.
A jegyzetprogram mellett támogatni kell a helyi erőfeszítéseket is. Ez a program csak akkor lehet sikeres, ha figyelembe veszi a fokozatokat, az eltérő nyelvi és információs szinteket és biztosítja a felhasználás teljes autonómiáját.
- Fábián Pál: Az előzetesen kiadott anyagból ez a számítógépes modul rendszer nem tűnt ki azonnal. Most megalapozhatunk valamit, ami hosszú távon segítheti az oktatást.
- Szűj Enikő: Minden jegyzetre terjedjen ki a pályázat, ne legyen megbízás.
- Gay Béla: Néhány esetben a megbízás hatékonyabb lehet, de lehetőleg minél több dolgot hagyjunk meg a nemzetközi szerkesztőbizottság kompetenciájában.
- Horváth Mátvás: A tankönyvprogramot a szerkesztésre vonatkozó ismeretekkel egészítsük ki. "A magyar nép története" című jegyzet megírásának elsőbbséget kellene adni.
Nagyon fontos a módszertani jegyzetek elkészítése is. Idővel ki lehetne egészíteni a jegyzeteket idegen nyelvű anyagokkal is.
- Határozat: A Hungarológus Oktatók Nemzetközi Társasága választmányja a hungarológiai tankönyv- és jegyzetprogramot elfogadja és támogatja.

- A szakmai kérdések megtárgyalására és a koordinálásra nemzetközi szerkesztőbizottságot kell létrehozni.
- A szerkesztőbizottságot főként a HONT választmányának tagjaiból kell megalakítani.
- Az egyes tankönyvek, jegyzetek megírására pályázat vagy megbízás alapján kerüljön sor.
- Kérjük a Művelődési és Közoktatási Minisztériumot, hogy pénzügyileg támogassa a program megvalósítását.

2.

B.Nádor Orsolya: A HONT 1990. évi munkáját az elfogadott munkaterv alapján tekintem át.

- A hungarológiai tankönyv- és jegyzetprogram véleményezése több fórumon megtörtént, így az augusztusi lektori értekezleten; valamint személyes konzultációkon, illetve most a választmányi ülésen.
- A hungarológiai nyári egyetem programvázlata elkészült, a kollégák megkapták.
- A választmányi tagok részt vettek
 - a Hungarológiai Tanács ülésein,
 - a kiutazó vendégoktatók pályázatának elbírálásában és az új lektorok felkészítésében.
- A hungarológiai szimpozion éppen a választmányi üléssel egyidőben folvik.
- Megjelent a Hungarológiai Hírlevél 1990. 1-2. száma; előkészületben van az összevont 1990. 3-4. szám.
- A társaságot felvették a FIPLV tagjai sorába. Az évi tagdíj 250 svájci frank.
A FIPLV 1991. évi pécsi világkongresszusán a hungarológia külön szekció lesz. Az előkészítést megkezdjük.
- A társaság kollektív tagja lett az Amerikai Magyar Tanárok Egyesülete.
- A HONT szekcióinak megalakulása 1991-re halasztódik.
- A taglétszám 1990. október 18-án 126 fő. Felvételt kér: 26 fő.

Hozzászólások:

Horváth Mátyás: Nemzeti szervezeteket lehetne alakítani a helyi körülményeknek igazítva (pl. Magyar Írástudók Társasága).

Fónod Zoltán: A Magyar Pedagógusok Szövetsége is partner lehet.

Giay Béla: Kérdés, hogy érdemes-e nyitni a közoktatás irányába. Ez esetleg szétforgácsolna bennünket, mert akkor például a magyarországi magyartanárok irányába is nyitni kellene. Meg kell őriznünk a társaság kialakított profilját.

Horváth Mátyás: Tematikus tervezetet dolgozzunk ki, határozzuk meg azokat a területeket, amiket feldolgozhatnánk. Kisebb összejöveteleket kellene szerveznünk.

Giay Béla: Egyetért Horváth Mátyással: a 40-50 fős szakmai konferenciák igazán hasznosak. (Fónod Zoltán is egyetért ezzel).

Horváth Mátyás: Soknak találja a FIPLV részvételi díját.

Giay Béla: A társaság szeretne támogatást kérni a FIPLV és más konferenciák részvételi díjához.

A következő választmányi ülés 1991. január végén, február elején várható.

A hungarológia szak tantárgyi követelményei Jyväskylä-ben
(tervezet)

Alapismereti kurzus (összesen 16 tanítási hét)

I. Magyar nyelvi és nyelvtudományi tanulmányok (össz. 5-7 hét)

1. Alapismeretek

- Kezdő magyar nyelvtanfolyam (2 hét) Tankönyv:
Márk Tamás: Tessék magyarul! I.
Nyirkos István: Nykyunkarin
oppikirja.

- Haladó magyar nyelvtanfolyam (2 hét) Tankönyv:
Márk Tamás: Tessék magyarul! II.
Nyirkos István: Unkarin lukemisto
sanastoinen.

- A magyar kiejtés (1 hét)

2. Szabadon választható többletkurzusok: (2 hét)

- A magyar nyelvjáráások (1 hét)

- A magyar nyelv története (teljesíthető könyvvizsgaként is)

Tankönyv:
Papp István: Unkarin kielen his-
toria

II. Tanulmányok a magyar kultúra köréből (össz. 5-7 hét)

1. Alapismeretek

- A magyar népi kultúra (2 hét). (Részben teljesíthető könyvvizsga-
ként,) Balassa-Ortutay: Ungarische
Volkskunde

- Bevezetés a magyar művelődéstörténetbe (1 hét)

- A magyar irodalom történet alapjai (2 hét). (Könyvvizsgaként is
teljesíthető.)

Tankönyv:
Klaniczay: Unkarin kirjallisuus

2. Szabadon választható többletkurzusok:

- két, egyenként egy hetes kurzus a magyar kultúra különböző terü-
leteiről, pl. zene, képzőművészet.

III. Történelem és országismeret (össz. 4. hét)

- A magyar történelem alapjai (2 hét). (Teljesíthető könyv-
vizsgaként is)

Tankönyv:

Sinor: History of Hungary

- Országismeret (2 hét)

1. melléklet

Tantárgyi követelmények

A hallgatóknak teljesíteniük kell az alapismeretekbe tartozó követelményeket (össz. 14 hét), valamint a szabadon választható többletkurzusok valamelyikét (magyar nyelv és nyelvtudomány vagy magyar kultúra). (Össz. 2 hét).

1 hét: 1 szemeszter terjedelmű, heti 2 órás előadás.

A magyar nyelvi és nyelvtudományi tanulmányok kurzusa részben teljesíthető úgy is, hogy a hallgató részt vesz a Debreceni Nyári Egyetem egyhónapos tanfolyamán. Ez 2 hétnek felel meg. Így az illető hallgató mentesül a magyar kiejtési kurzus alól, illetve az országismereti kurzuson csak 1 hétig kell részt vennie.

2. melléklet

Kiadványtervezet/Hungarológia

Téma: "A kultúra Magyarországa". A magyar kultúra szakértőinek értekezései azon kérdésekről, amelyekben jártasak, ide értve ezek viszonyát a finn kultúrához.

A kötet az 1990 őszen rendezendő előadássorozaton alapul.

Résztevők:

Henri Brooms általánosságban válaszolja a magyar kultúra kutatásának állását, a magyar kultúra fogalmát.

Erkki Huhtamo a filmművészetben jelentkező modernizmust mutatja be az 1960-as évektől napjainkig.

Sole Kalloniemi előadása a magyar zenei életet tárgyalja; az előadó érinti magyar irodalmi kapcsolatait is.

Väinö Kaukonen előadása a népköltészeti kutatásokhoz kapcsolódik.

Irmeli Kniivilä hosszú ideig magyar kulturális területen működött a finn nyelv lektoraként különböző egyetemeken. Témája a romániai és a magyarországi magyarság, az iskoláztatás, az oktatás nézőpontjából.

Hannu Launonen irodalomkutató és fordító, a mai magyar líra poétikáját vizsgálja.

Aarne Laurila többek között a magyar népi kultúra területén szerzett jártasságot.

Maija-Liisa Marton a finn és a magyar színházi életet hasonlítja össze.

Anna-Maija Raittila előadása a magyar irodalom kérdéseit tárgyalja.

Viljo Tervonen, a budapesti egyetem első finn lektora, előadásában a finn-magyar kulturális érintkezésekkel foglalkozik.

Matti Vainio, a budapesti egyetem első finn vendégprofesszora a magyar zenét és zenetudományt mutatja be.

A kiadvány szándéka: képet adni a magyar kultúráról, és összevetni a finn kultúrával, egy olyan alap megteremtésére való törekvés, amelyre aztán részben a hungarológia finnországi oktatási és kutatási munkálatai is építhetnek. A cikkgyűjteményhez Tuomo Lahdelma áttekintése csatlakozik a Finnországban megjelent magyar kultúra-felfogásokról. Ezzel a cikkgyűjtemény történeti háttérrel kap.

A könyv az Atena Könyvkiadó Rt-vel együttműködésben készül: az ő feladatuk a nyomdai munka és a terjesztés.

Beszámolók

A Barcelonai Katalán-Magyar Kulturális és Baráti Egyesület tevékenységéről

A Barcelonai Katalán-Magyar Kulturális és Baráti Egyesület formális megalakításának dátuma 1987. április 23.

Az Egyesület létrehozói: Brachfeld Latzkó Péter és Brachfeld Montaña Pedro Joaquin voltak; Jaime Rodrigo de Larrucea egyet. tanárával az ő nevük szerepel mint alapító tagoké a vonatkozó okmányban.

Az Egyesület megalakítását megelőzően Brachfeld Latzkó Péter számos egyéni kezdeményezést tett Barcelonában a magyar kultúra ismertetése és terjesztése érdekében. Ezek főként kulturális vonatkozású előadások megszervezéséből, és filmek vetítéséből álltak. A filmek bemutatásában közreműködtek a Madridi Magyar Nagykövetség kulturális attaséi: Juhász Péter és Fodor György. Első alkalommal 1983-ban Móricz Zsigmond „Nem élhetek muzsikaszó nélkül” című könyvéből készült film került bemutatásra; a következő évben Mikszáth „Kísértet Lublón” című történetén alapuló film és 1985-ben Kis József „Hazánk, Magyarország” című filmje. A vetítéseket támogatta a nagy presztízsnek örvendő kulturális intézet, a barcelonai Ateneo azzal, hogy nagytermét ingyen átengedte.

Ugyancsak 1985-ben, a Lukács György Centenárium alkalmából szintén az Ateneo nagytermében Lukács Ifjúkori Napló-jának Brachfeld L. Péter fordításában megjelent spanyol és katalán nyelvű kiadásainak bemutatásakor Prof. J. F. Yvars, egyetemi tanár előadást tartott a jeles magyar filozófus személyiségéről és munkájáról.

1986-ban az ismert és tekintélyes katalán történész és természettudós Dr. August Panyella tartott előadást Magyarország eredetéről és őstörténetéről.

Ezeknek az éveknek folyamán Brachfeld L. Péter állandó kapcsolatot tartott fenn - habár sajnálatos módon kevés gyakorlati eredménnyel - az Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Hivatallal, a mai magyar irodalom spanyol/katalán nyelvű fordítása és kiadása érdekében, - éppúgy mint a Hungarofilm-mel, magyar filmek itteni bemutatása érdekében.

A Budapesten spanyol nyelven évente hatszor megjelenő Hungria című folyóirat katalóniai terjesztése érdekében Csató Tanka Katalinnal, a Kodály-módszer népszerűsítése érdekében pedig a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézettel létesített kapcsolatot.

Ilyen előzmények után került sor a Katalán-Magyar Kulturális és Baráti Egyesület hivatalos megalakítására, és annak a Katalán Tartományi Kormány jogi Osztályánál vezetett nyilvántartási jegyzékbe való bejegyzésére, ami előfeltétel volt az egyesületnek mint törvényes jogi személynek hivatalos elismeréséhez.

Alapszabályaink értelmében Egyesületünk céljai közé tartozik: kulturális kapcsolatok és közlekedés létesítése és fejlesztése Katalónia és Magyarország között; Magyarország és a magyar kultúra ismeretének terjesztése és előmozdítása Katalóniában, és Katalónia ismeretének előmozdítása Magyarországon; általában minden lehetséges kulturális jellegű rendezvény megvalósítása, amely a katalán és magyar nemzetek közötti kapcsolatok és barátság létrehozatalát és előmozdítását szolgálja és lehetővé teszi.

Az egyesület első - alakuló - általános közgyűlésének megtartására 1987. október 29-én került sor. Az elnöki tisztségre egyhangúan Brachfeld Latzkó Pétert, alelnöknek az időközben (1989-ben) sajnálatos módon elhunyt Tolnay Gézát, főtitkárnak Pedro Joaquin Brachfeld Montañát választották.

Az Egyesület tiszteletbeli elnöke Don Jordi Maragall i Noble, aki a madridi országgyűlés szenátusában Katalónia szenátora; ismert, nagy tekintélynek örvendő katalán író és filozófus, az egyik legismertebb századeleji katalán költő Joan Maragall fia, Barcelona jelenlegi polgármesterének Pasqual Maragallnak az édesapja.

Tiszteletbeli alelnöknek sikerült megnyerni Josep Ma. Gastellet-et, aki az Edicions 62, az egyik legjelentősebb katalán könyvkiadó irodalmi igazgatója; ennél a kiadónál jelentek meg legnagyobb számban magyar

szervezők művei katalán fordításban.

Egyesületünket, amely elsőként tűzte ki céljául a Magyarország és Katalónia közötti kulturális kapcsolatok fejlesztését, kezdettől fogva jóakarató figyelemmel kísérték a katalán értelmiségi, politikai, társadalmi körök.

Egyesületünk aktív és tiszteletbeli tagjainak száma jelenleg meghaladja a 200-at; Magyarországon 50 tiszteletbeli taggal számolunk. Tagjaink túlnyomó része katalán értelmiségiekből tevődik össze. A kezdet nehézségei közt megemlíthetjük elsősorban, hogy a Barcelonában és Katalóniában élő magyarok száma alig éri el a 40-et, vagy 50-et (túlnyomó részben olyan házaspárok, amelyeknek csak egyik tagja magyar). Ennek a kis számú csoportnak összetétele is rendkívül heterogén: a legkülönbözőbb korú személyekből áll, akik a legkülönbözőbb időpontokban hagyták el Magyarországot, - szakmai képzettségük és érdeklődési körük is a lehető legkülönbözőbb. Bizonyára erre vezethető vissza, vagy ezzel magyarázható, hogy Egyesületünk megalakulásáig az itt élő magyarok és magyar származásúak között gyakorlatilag a legcsekélyebb kapcsolat, érintkezés, vagy ilyen értelmű kezdeményezés sem létezett. Merjük állítani tehát, hogy tevékenységünk ilyen tekintetben is, éppúgy mint kulturális szempontból, úttörőnek és hízagpótlónak tekinthető. Ilyen körülmények közt még legőszintébb jóakaróink is a legnagyobb szkepticizmussal ítélték meg Egyesületünk megalakítására irányuló szándékainkat és törekvéseinket.

Meg kell említenünk, hogy a következőkben felsorolt kulturális tevékenységekhez a Katalán Tartományi Kormány kulturális osztályától, mind az 1989 mind az 1990 évben, bár szerény, de számunkra igen lényeges, nélkülözhetetlen anyagi támogatást sikerült biztosítanunk, - talán szabad mondani: kiérdemelnünk.

Az Egyesület rendezvényei:

1987 október:

általános alakuló közgyűlés; tiszteletbeli elnökünk

Jordi Maragall i Noble előadása.

1988 február:

Az addig jelentkezett tagok első összejövedele fehér asztal mellett; baráti kapcsolatok létesítése.

1988 március:

Főtitkárunk Pedro Joaquin Brachfeld Montaña résztvesz a Külföldi Magyar Baráti Egyesületek budapesti (az N K I rendezésében megtartott) III. összejövetelén.

1988 április:

Előadás az Ateneo Barcelones-ben, a "Magyar nyelv és civilizáció" címmel. Előadó: Oés Mihály.

1988 május:

A Barcelonai Bartók Trió hangversenye, az Ateneo nagytermében; Kodály Zoltán és Weiner Leó művei.

1988 június:

A Hungria. c. folyóirat katalán nyelvű különszámának bemutatása, az Ateneo-ban, Magyarország madridi nagykövete, Budapest polgármestere, a Katalán Tartományi Kormány kulturális tanácsosa, és más számos meghívott személyiség részvételével.

1988 június:

Árpádházi Jolán (II. Endre leánya, aki I. Jakab Aragónia/Katalónia uralkodójának felesége, aki tehát személyében a XIII. századbeli, tehát az egyik legrégebbi - magyar-katalán történelmi és dinasztikus kapcsolatokat képviseli és egyesíti) sírjának meglátogatása, (a Barcelonától kb. 150 km-re fekvő) Vallbona De Les Monges nevű kis helységben lévő apácakolostorban, és egy koszorú elhelyezése ezen meghitt zarándoklás megemlékezéseként.

1988 június / július

Tömegkommunikációs kampány - (sajtó, TV, rádió) - Magyarországra vonatkozó általános ismeretek és információk ismertetésével, riportok, interjúk közlése.

1988 október:

Elnökünk Brachfeld Latzkó Péter előadása az Ateneo-ban "Ki volt Violante De Hungria (Árpádházi Jolán)?" címmel.

1988 november:

Baráti és tagtársi összejövetel és vacsora.

1988 december:

Jancsó Miklós "Szegénylegények" c. filmjének bemutatása a Madridi nagykövetség közreműködésével.

1989 február:

Előadás az Ateneo Barcelones-ben "1848 március 15.-e jelentősége Magyarország történelmében" címmel.

Előadó: Mikes Tünde

1989 március / április

Sajtókampány az Erdélyi magyar kisebbség helyzetének ismertetése és érdekeik védelme érdekében.

1989 május:

A tagtársak vacsorával egybekötött baráti összejövetele.

1989 május:

Előadás az Ateneo Barcelones nagytermében: "Katalónia és Magyarország: párhuzamos és történelmi kapcsolatok" címmel.

Előadó: Ricard de Vargas Golarons, történész, író, újságíró.

1989 június:

Joan Llarch, katalán író, elhunytáig Egyesületünk jó barátja, tiszteletére és emlékére tartott összejövetel, számos ismert katalán író és értelmiségi részvételével.

1989 október:

Diapozitívekkel illusztrált előadás: "Antoni Gaudi és Lechner Ödön: két párhuzamos építészeti stílus" címmel.

Előadó: Joan Bassegoda Novell, egyetemi tanár, a Gaudi Tanszék igazgatója.

1989 november:

Kétnyelvű - katalán-magyar - márvány emléktáblát helyeztünk el Violante De Hungria - Árpádházi Jolán sírján, a Vallbona De Les Monges-i apácakolostorban. Az aktuson jelen volt a generalitat kulturális tanácsosa, valamint a madridi magyar nagykövetség kulturális tanácsosa. Az ünnepségen közreműködött az Orfeo Lleidata énekkara.

1989 december:

Brachfeld L. Péter előadása a Központi Egyetem Aula Magna-jában "Magyarország történelme és kultúrája" címmel.

1989 december:

Megjelent Egyesületünk Hírei-nek 1. száma. Az ennek bemutatására rendezett ünnepségen jelen volt a generalitat kulturális tanácsosa, a madridi magyar nagykövet, és számos katalán kulturális intézmény képviselője.

Ez alkalommal osztottuk ki és adtuk át a kitüntetetteknek Egyesületünk ez évi díjait, a katalán-magyar kulturális kapcsolatok előmozdítása terén kifejtett tevékenységéért 4 katalán és 1 magyar értelmiségi személynek.

Az ünnepségen közreműködött a Coral Reguitzell énekkara.

1990 február/ március:

Hat előadásból álló előadássorozat az Universitat Autònoma és iszke alatt, és az Institut D' Estudis Catalans együttműködésével.

Az előadók ismert egyetemi tanárok voltak, és a hat előadás témája a mai vagy a történelmi Magyarország irodalmával, történelmével, kultúrájával kapcsolatos kérdések és adatok ismertetésével foglalkozott.

1990 március:

Egyesületünk választmányi tagja Dr. Kun Tibor előadása: "Magyarország tegnap és ma" címmel, zenei és vetített képes illusztrációkkal.

1990 június:

A Barcelonai Fundació Enciclopèdia Catalana és a budapesti Akadémiai Kiadó Vállalat közreműködésével könyvkiállítás megrendezése, melynek témája és célja a Magyarországon idegen nyelven kiadott tudományos könyvek bemutatása.

Egyidejűleg közreműködtünk a Fundacio Enciclopedia Catalana kiadásában megjelent Katalán-Magyar Kéziszótár bemutatásának megrendezésében.

1990 július:

Megjelent Egyesületünk Hírei-nek 2. száma, bővített tartalommal és minőségileg jelentősen nívósabb kiállításban.

1990 július:

Ez évben második alkalommal szereztünk egyik tagtársunk számára ösztöndíjat - az N K I közreműködésével - a Debreceni KLTE által rendezett 4 hetes Nyári Egyetemen való részvételre, - amelynek célja a magyar nyelv, irodalom és történelem ismertetése.

1990 augusztus:

Az ez idő szerint folyamatban lévő tervek közül a következőket kívánjuk megemlíteni, amelyeknek megvalósítása ez év őszére van előirányozva:

Az Universitat Autonoma keretén belül egy a magyar nyelv ismertetésére irányuló egyetemi tanfolyam.

Ennek előadója és lektora: Dr. Mikes Tünde

A Barcelonai Központi Egyetem és a Budapesti ELTE Középkori Történelmi Tanszékeinek együttműködésével, 1990 november folyamán, egy 6 előadásból álló előadássorozat, Mátyás Király halálának 500. évfordulója alkalmából.

Ennek az előadássorozatnak előkészítését és megszervezését szintén Dr. Mikes Tünde, tagtársunk és választmányunk tagja vállalta és viszi sikeresen előre. Magyar részről igen kiváló személyiségek közreműködésére sikerült ígéretet biztosítani.

Ugyancsak még ez év folyamán tervezzük - és reméljük megvalósítani -

Dr. Brachfeld Olivér: "Árpádházi Jolán"-ról írt könyvének katalán nyelvű kiadását. Az Akadémiai Kiadó közreműködésével és segítségével reményünk van ennek a könyvnek magyar, esetleg magyar-spanyol-katalán nyelvű kiadására.

Szeretnénk Budapesten "Katalónia Barátai" elnevezéssel Egyesületet létesíteni, amelyben reméljük összehozni a katalán nép, nyelv, irodalom és kultúra Magyarországi barátait.

Barcelonában felvettük a kapcsolatot az 1992. évi olimpiai játékok megszervezésének előkészítésével foglalkozó bizottsággal, a Coob 92-vel, azzal a célkitűzéssel, hogy a Barcelonát meglátogató magyar csoportokkal és küldöttségekkel érintkezést tudjunk fenntartani.

Eltekintünk tőle, hogy további terveket, melyek megvalósítása szerepel célkitűzéseink között, felsoroljunk, hogy ez az összefoglalás ne nyúljon még hosszabbra.

Nem akarjuk elmulasztani, hogy köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akiktől törekvéseinkben bátorításban, erkölcsi támogatásban és elismerésben is, részünk volt. Reméljük, hogy mostani személyes látogatásunk eredményeként sikerülni fog a lehető legnagyobb számú további magyarországi hivatalos és magán jellegű kulturális intézmény és személy érdeklődését felkelteni és közreműködését, támogatását biztosítani, a katalán - magyar kulturális kapcsolatok további fejlesztésére irányuló munkálkodásunk és törekvéseink irányában.

Barcelona / Budapest - 1990 augusztus

Finnugor Tanszék a moszkvai egyetemen

A moszkvai Lomonoszov Egyetem Bölcsészkarán ebben a tanévben megalakult a Finnugor Tanszék, amely Tartu és Leningrád után immár a harmadik a Szovjetunióban. A tanszék létrejötte, a speciális tanterv kidolgozása, az óraszámok megemlése lehetővé teszi:

- elméleti szakemberek képzését, a szakmai utánpótlás biztosítását, amelyre nagyobb szükség nem volt, mint napjainkban;
- az elméletileg megalapozottabb magyar szakos ill. finn szakos képzést;
- olyan finnugor nyelvek oktatását, amelyekre eddig soha nem kerülhetett sor;
- a szervezett keretek közötti kapcsolattartást és a kölcsönös előnyökkel járó együttműködést a finnugor egyetemekkel /a mordvin, a komi, a mari és az udmurt egyetemekkel/, továbbá a már említett szovjetunióbeli finnugor tanszékekkel, valamint a világ összes finnugor tanszékével is.

A köztársaságok állami egyetemein a finnugrisztika oktatásának a helye, súlya, célja alapjaiban különbözik attól, amit mi a moszkvai egyetemen szeretnénk csinálni /pl. ott anyanyelvűek a hallgatók, tehát a finnugrisztika csak kiegészítő tantárgy, a hangsúly az anyanyelven van/.

A moszkvai finnugor szak tantervében a következő tantárgycsoportok szerepelnek, eltekintve az általános kötelező tantárgyakról:

A hallgató választhat: a főnyelve vagy a magyar vagy a finn. A főnyelv heti óraszámja az első három félévben 10-10 óra, később 8 óra. Ehhez minden félévben különféle történeti és leíró nyelvészeti előadások, szemináriumok járnak.

A főnyelv mellett két finnugor vagy szamojéd nyelvet is kötelező tanulmányozni.

A hallgató már másodéves korában megkezdheti a szakosodást a főnyelv nyelvészetére vagy irodalmára. Ettől függetlenül mindenkinek kötelező hallgatni a magyar vagy a finn országismereti, történelmi stb. előadásokat, ill. a "Bevezetés a fgr. összehasonlító nyelvészetbe" c. tárgyat.

A tanterv kidolgozása során igyekeztünk tekintettel lenni a kor követelményeire, valamint a moszkvai egyetem hagyományaira. Ily módon bekerült a tantervbe a számítógépes nyelvészet is /az ún. "Informatika"/: A Lomonosov Egyetem számítógép-központjában jelentős mennyiségű szelkup szöveget tárolnak és a közeljövőben magyar és finn anyaggal is bővül a készlet. A hallgatóknak tehát módjukban áll, sőt kötelességük megtanulni az ilyenfajta nyelvészet alapjait. Az Orosz Nyelv Intézete által kidolgozott program segítségével lexikográfiai és nyelvtudományi kutatásokat végezhetnek hallgatóink pl. a magyar nyelvű anyaggal.

A képzési idő 5 év, de most másodévvvel indulunk. Jelenlegi hallgatóink mind moszkvaiak, de reméljük, hogy idővel tanulnak nálunk olyan finnugor anyanyelvű hallgatók is, akiket finnugor köztársasági egyetemek választanak ki és küldenek hozzánk teljes képzésre. Úgy gondoljuk, hogy ez mindkét fél számára hasznos lehet.

Idővel szeretnénk elérni azt is, hogy a moszkvai egyetem finnugor tanszékén finnugrisztikából tudományos fokozatot lehessen szerezni.

Antonyina Guszkova

A Magyar Történészek II. Tudományos Találkozója

Az 1990. augusztus 21-24. között megrendezett második történészta-lálkozó voltaképpen az első igazi nagy összejövetelét jelentette a hazai és külföldi magyar történészeknek, hiszen a négy évvel ezelőtti első ilyen rendezvényen Nyugatról sokan még nem akartak, Erdélyből pedig nem tudtak résztvenni. A találkozó keretei közt megrendezett tudományos konferenciák és kiegészítő program meghirdetett témái - Mátyás király uralkodásának történeti kérdései, illetve az 1956. évi magyar forradalom értékelése, valamint a szomszéd országai magyar kisebbségi történetírás helyzete - örvendetesen nagy számú külföldi és hazai szakember érdeklődését keltették fel. Ez az érdeklődés nem csupán a konferencián résztvevők számában, hanem az előadásokat követő vitákban is tükröződött.

A Mátyás királlyal foglalkozó másfél nap alatt bebizonyosodott, hogy a hazai mediavisztika a jövőben nagyobb mértékben támaszkodhat a nyugati és szomszédországi magyar történészek segítségére. Kiváló hazai és külföldi előadókat sikerült megnyernünk, akik sokoldalúan világították meg nagy uralkodónk korának problémáit. Jóllehet az erdélyi középkorkutatók közül Mátyás-szakértő történészek nem voltak jelen, Demény Lajos /Bukarest/ hozzá-
szólása, vagy Rókey Péter /Újvidék/ és Hegedüs Antal /Újvidék/ korreferátu-
mai azt jelezték, hogy a nyugati magyar szakemberek, a konferencián elő-
adást tartó Held József és Domonkos László mellett a szomszéd országokban
élők aktív közreműködésére a jövőben fokozott mértékben számíthatunk.

Mátyás kül- és belpolitikájának, valamint művészetpártoló tevékenységé-
nek európai összefüggései mind az előadásokban, mind pedig a korreferátumok-
ban és hozzászólásokban jól érzékelhetően alkalmat adtak arra, hogy a sok-
felől érkező magyar történészek kidomborítsák a magyar történelem nemzetkö-
zi beágyazottságát, rámutassanak annak fontosságára, hogy a szomszéd népi
kapcsolatok és a szélesebb európai szálak, párhuzamok figyelembevétele a
nemzeti történetírás számára is nélkülözhetetlen. Ez a felismerés a Talál-
kozó létjogosultságának egyik igen fontos szakmai bizonyítékát jelenti.

Az 1956-os forradalom történeti kérdéseinek megvitatásának napirendre

tűzésével kapcsolatosan felmerült kételyekre, kérdőjelekre a tanácskozás ideje alatt alighanem mindenki megnyugtató választ kapott. Szükség volt ennek a témának a megtárgyalására, mégpedig legalább három ckból is. Mindenekelőtt azért, mert már az 1986. évi első ilyen találkozón többen joggal kifogásolták, miért nem szerepelt ez a téma a tanácskozás programjában. Másodsorban azért, mert 1956 eddig elsősorban Nyugaton volt igazán kutatható, s ilymódon először nyílt alkalom arra, hogy szervezett keretek közt a kinti és itthoni szakemberek együtt tárgyalják meg a legfontosabb kérdéseket. Harmadsorban a napjainkban induló hazai kutatási programokról, forrásfeltáró munkákról első kézből szerezhettek tudomást a nyugati és kisebbségi magyar történészek, ami remélhetően a köztük kialakuló együttműködést is ösztönözheti.

A felkért hazai és külföldi előadók, korreferensek színvonalas felszólalásokban vázolták 1956 belső és külső fejlődésképét, illetve a forradalom historiográfiai problémáit. Király Béla, Molnár Miklós, Gosztonyi Péter, Deák István előadásai, valamint Kovrig Bencze, Varga László, Rainer M. János, Hajdu Tibor és mások korreferátumai bőséges információt nyújtottak, és számos vitakérdést vetettek fel.

Fontos eseménye volt a Találkozóknak a Magyar Történészek Világszövetségének megalakulása. Az alapszabály-tervezet vitájában elhangzott észrevételeknek, javaslatoknak a választmány igyekszik majd megfelelni, de ehhez tagdíjakon túl valószínűleg állandó támogatásra is szükség lesz. A választmány ezévi legfontosabb feladata egy sokszorosított hírlevél összeállítása, amelyben a szövetség céljait, gyakorlati terveit és tennivalóit szeretné közölni a világban élő magyar történészekkel.

A Találkozó zárónapján rendeztük meg "A kisebbségi magyar történetírás helyzete és feladatai" című kerekasztal-beszélgetést, amelyen a vártnál jóval nagyobb érdeklődés mellett először sikerült az öt szomszéd országban élő magyar történészek számára közös fórumot teremtenünk.

Az elhangzott előadások és hozzászólások alapján meglehetősen vigasztalan kép kerekedett ki a magyar történetíráslehetőségeiről, az utánpótlással, a történelemtanítással kapcsolatos kérdésekről.

Lektori tanácskozás

Budapest, 1990. augusztus 24.

A külföldön tanító magyar lektorok és vendégtanárok éves értekezletét a Nemzetközi Hungarológiai Központ hagyományosan minden év augusztusának utolsó hetében rendezik.

Az idei értekezleten Entz Géza, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára ismertette az új magyar kormány kulturális külpolitikájának meghatározó összetevőit. Hangsúlyozta Magyarország felelősségét a Kárpát-medencében és az azon kívül élő magyarság iránt, valamint ezzel összefüggésben kiemelte, hogy a kormányzat a hungarológia oktatását stratégiai kérdésként kezeli. Tájékoztatta a jelenlévőket arról, hogy a Magyarország-kép alakításának hazai és külföldi módjaival egy kormányülésen is foglalkozni kívánnak.

Giay Béla, a Nemzetközi Hungarológiai Központ igazgatója az önálló-sult intézmény első évéről, s a hungarológiai oktatás konjunkturális helyzetéről beszélt. Kiemelte, hogy évente legalább egy-két új oktatóhely létesül, s a régi, valamint az újonnan alakuló tanszékek, lektorátusok munkatársai mind szorosabb kapcsolatot alakítanak ki a központtal. Az intézményt igen sokféle tevékenységi forma jellemzi: a nemzetközi és a hazai rokon területeken működő intézményekkel való kapcsolatépítésen kívül folytatódott a könyv- és folyóiratkiadási tevékenység, beindultak az oktatáskutatási programok. A firenzei és a párizsi egyetem bölcsészhallgatóiszámára szervezett intenzív nyelvtanfolyamokkal elkezdődött a nyelvoktatás is. A lektori pályázatok elbírálására új rendszer alakult ki: a javaslattételre hungarológiai szakértői bizottságot hívott össze az NHK, amelyben a Művelődési Minisztérium munkatársain kívül részt vesznek a Hungarológiai Tanács, a Hungarológus Oktatók Nemzetközi Társasága, a Magyarok Világszövetsége, a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság és a Miniszterelnöki Hivatal képviselői.

A vendégoktatók megvitatták a kézhez kapott "Hungarológiai tankönyv- és jegyzetkiadási program" tervezetét. Többen hangsúlyozták egyrészt azt,

hogv ez a legilletékesebb fórum a program-tervezet megvitatására, másrészt azt, hogy égetően szükség van a korszerű magyar nyelvkönyvekre és egyéb tankönyvekre, szövegyűjteményekre is, tehát a továbbiakban is támogatják ennek megvalósítását.

Az értekezlet legtöbb vitát hozó része ezúttal is, mint minden évben a lektorok illetménykiegészítésének kérdése volt. Sokan év közben a fogadó ország létminimuma alá kerültek azért, mert az NHK nem kapta meg időben az illetménykiegészítés pénzügyi fedezetét.

Első ízben került sor "A magyar nyelv és kultúra oktatásáért" emlékplakett átadására, amelyet az NHK Deme Lászlónak, Fábián Pálnak, Hubay Miklósnak, Keresztury Dezsőnek, Klaniczai Tibornak és Köpeczi Bélának ítélt oda sok évtizedes hungarológusi munkásságuk elismeréseként. A plakettet Manherz Károly, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium államtitkára adta át a megjelent tudósoknak. A többéves szolgálatról hazatérő lektorok és vendégtanárok (Bárdos Jenő, Csepregi Márta, Fülel-Szántó Endre, Szűcs József, Zirkuli Péter és Zaicz Gábor) munkáját a központ vezetősége könyvajándékkal köszönte meg.

A nemzetiségi területek magyar tanszékein és lektorátusain tanító vendégoktatók egy későbbi időpontban számoltak be munkájukról és életkörülményeikről a Miniszterelnöki Hivatal munkatársainak.

Szárhegy

"Irodalmi tábor" színhelye volt a festői szépségű gyergyói falu, Szárhegy 1990. július 1. és 28. között. Magyarországról érkezett egyetemisták, fiatal tanárok és kutatók tartottak előadásokat erdélyi középiskolásoknak, elsősorban magyar irodalomból és történelemből. Egy-egy óra erejéig olyan neves irodalmárok, társadalomtudósok is vállalták a fárasztó utat, mint pl. Radnóti Sándor és Schlett István.

A tábor megszervezését a magyar Művelődési Minisztérium, az ELTE és a helyi RMDSZ anyagi segítsége tette lehetővé /útiköltség, szállás, étkezés, helyiség, stb./. A Nemzetközi Hungarológiai Központ több ezer Ft értékű könyvajándékkal járult hozzá a tábor sikeréhez. /Nota bene: a szalmaláng-életű könyvadományozói lelkesültség elkerülte a Székelyföldet. Az ottani líceumok könyvtárai olykor a legelemibb igényeket sem tudják kielégíteni. Épp ezért az NHK vállalja, hogy ezen a téren - lehetőség szerint - megpróbálja pótolni a hiányokat./

A Központot az intézet munkatársa, Bundula István képviselte, aki a reformkori Magyarországról, valamint Vörösmarty Mihály, Krúdy Gyula és Márai Sándor művészetéről tartott előadásokat.

A hangulatot - amelyet mindenekelőtt a kolozsvári, a mezősegyesi, a szilágysági, a székelyföldi gyerekek elementáris érdeklődése és megismerni-akarása határozott meg - szavakban lehetetlen visszaadni. Mindenesetre az itthonról érkezettek e pár hét meggyőzte arról, hogy nem szabad várni addig, amíg az állami szférában normalizálódik a magyar-román viszony. Az erdélyi magyar művelődés helyzete katasztrofális - minden kínálkozó alkalmat meg kell tehát ragadnunk /akár intézményi szinten, akár magánemberként/ az ottani kultúra megőrzésére.

Örvendetesen növekszik az ankarai magyar tanszék érdeklődése a magyarországi továbbképzési lehetőségek iránt. Jelenleg két volt hallgatójuk készül doktori disszertációja megírására hazánkban. Naciye Göngürmüs nyelvészeti tanulmányokat folytat az MTA Nyelvtudományi Intézetében, az irodalomtörténettel foglalkozó Ismail Dogan pedig az Eötvös Loránd Tudományegyetem posztgraduális képzésében vesz részt.

Tudományos minősítésük megszerzését mind az isztambuli magyar tanszék megalapításának terve, mind az ankarai tanszék tudományos utánpótlási gondjai nagyon időszerűvé teszik.

✕

Az ungvári Hungarológiai Központ tavaly májusi nemzetközi konferenciáján alakult meg a 35 tagú szovjet Hungarológiai Tanács, Petro Lizanec professzor elnökletével. A Tanács ez év szeptember 28-án, Ungváron tartotta második ülését. Az ülésre magyar szakemberek nem kaptak meghívást, bár Ferenczy Béni Petőfi szobrának szeptember 29-iki ungvári megnyitójára népes magyar delegáció utazott Kárpátaljára.

✕

Az Ukrajna és Magyarország között tavaly megkötött kulturális megállapodás értelmében ez évben először jöhettek az Ungvári Állami Egyetem magyar szakos hallgatói magyarországi részképzésre. A 11 harmadéves hallgató, és kísérőjük Gortvai Erzsébet egyetemi docens költségeit teljes egészében a magyar állam vállalta. A részképzés programját az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara szervezte meg.

✕

Hírek

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium a határainkon túli magyar fiatalok nagyszámú magyarországi graduális képzése miatt egyes országok esetében megszüntette, másokéban csökkentette a külföldi ösztöndíjas hallgatók fogadását. A fenti intézkedés értelmében Vietnamból a korábbi 30 fő helyett, az 1990/91-es tanévben mindössze 5 ösztöndíjas jöhetett Magyarországra. Az ösztöndíjasok fogadásának leépítése miatt a hanoi magyar lektorátus működése jelenleg szünetel.

✕

A hamburgi Hungarológiai Központ német és magyar tagokból álló Tudományos Tanácsa évi rendes összejövetelét 1990. november 22-26 között Hamburgban tartja. A Tanács ülésével egyidőben tudományos konferenciára kerül sor "Magyarország jelenkori problémái a német-magyar történetírásban" címmel. A konferencián - többek között - Gergely András, Romsics Ignác, Szarka László, Vári András, Varga László történészek, valamint Holger Fischer a Hungarológiai Központ tudományos titkára tartanak előadásokat.

✕

1990. október 10-12 között Párizsban, a Sorbonne-n működő Egyetemközi Hungarológiai Központban zajlott le a hungarológiai központok első találkozója. A találkozón a budapesti, az újvidéki, ungvári, hamburgi, groningeni, római központok, valamint néhány európai magyar tanaszék képviselői vettek részt. A tanácskozás, amelyen többek között megvitatták a magyar oktatóhelyek közötti együttműködés, a hungarológiai központok és a magyar intézetek munkamegosztása, az információs és dokumentációs tevékenység kérdéseit.

✕

